

ARGUS

JAARGANG 22

NUMMER 1

MAART 1997

DE STEM VAN

SPRAKELOZE WILDE DIEREN

**FLORA- EN
FAUNAWET
SPECIAL**

**De politieke
standpunten**

**De vos en
de (nieuwe)
wetgeving**

**Het vergun-
ningenbeleid**

Deze special is gedrukt op 115 g/m² Reviva Mega,
houtvrij mat tweezijdig machinegestreken papier, vervaardigd
uit 50% recycled materiaal en 50% TFC cellulose.

COLOFON

ISSN 0166-5073 Argus is het kwartaal tijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 641 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens fl. 30,- per jaar betalen via Postbanknummer 3522188 te 's-Graveland. Sympathisanten betalen minstens fl. 10,- per jaar en ontvangen jaarlijks de SKF-Nieuwsbrief. Indien u de Stichting Kritisch Faunabeheer testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Redactie Roelof de Beer, Ton Ebben, Gerard Ellenbroek, Bob Hagen, Pauline de Jong en Harry Voss.

Redactieadres Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn, Telefoon en telefax (055) 366 66 18.

Fotoredactie studio RB Vormgevers, Postbus 258, 7200 AG Zutphen, Telefoon (0575) 51 54 62.

Vormgeving studio RB Vormgevers, Zutphen.

Druk Tesink, Zutphen.

Prepress Tunzi Repro, Doetinchem.

Donateursadministratie Postbus 150, 6870 AD Renkum
Telefoon (0317) 31 84 87.

Doelstelling De Stichting Kritisch Faunabeheer is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. De Stichting Kritisch Faunabeheer tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het kenbaar maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Bestuur I. v.d. Abeele, R. Boeve-Bant, M.C.J. Bouterse, G.A. Ellenbroek, A. Hertsensberg, A.P. de Jong, N. Koffeman, H.H. Niesen, H. Pluijmakers, J. Poeder, R. Stockmann, C. Verhoeven, S.H.D. Voss.

Secretariaat Mw. A. P. de Jong,
Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen,
Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00.

Penningmeester Mw. R. Boeve-Bant, Postbus 76,
1343 ZH 's-Graveland, Telefoon (0294) 25 13 19.

Regiogroep Limburg Postbus 27, 6114 ZG Susteren,
Telefoon en telefax (046) 449 28 48.

Knipselkrant Zes keer per jaar verschijnt de SKF-knipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeheer. U kunt zich abonneren door overmaking van fl. 15,- per jaar op Postbanknummer 0116072 t.n.v. donateurs-administratie SKF te Renkum, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: SKF-knipselarchief, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn.

INHOUD

3 Harm Niesen: naar een verantwoord vossenbeleid...

6 Gerard Ellenbroek: Kraaien en vossen: de zelfkant van onze fauna

11 Gerard Ellenbroek & Rita Stockmann: Jagers verspreiden dodelijke infectieziekte

14 Niko Koffeman: Jagers scoren in Den Haag

19 Pauline de Jong: Uitvoering vergunningenbeleid

22 Pauline de Jong: Jacht in rustgebieden

28 Niko Koffeman: Groeten van de Hoge Veluwe

32 Harry Voss & Gerard Ellenbroek: Rouwen om de Hofjacht

38 De jachttraditie van de Oranjes

42 Niko Koffeman: Juppé zou niet met volle mond moeten praten

44 Antoinette Hertsensberg: Van wettelijke naar werkelijke bescherming

en verder

21 Roofvogelmoord

40 Norman van Selm: De boer is geen natuurbeheerder

46 In het kort

47 Jacht kalender

foto omslag

Jonge vos (foto: Geurt Besselink).
Zie ook pagina 4 en verder.

Deze bijzondere uitgave van Argus werd mede mogelijk gemaakt in samenwerking met de Arendina Kroese Stichting.

Een bijzondere uitgave met een blijvende waarde

EEN ARGUS OM TE BEWAREN!

Jeen Poeder

Voor u ligt een bijzondere uitgave van Argus. In verschillende opzichten. Allereerst heeft er op de redactie een wisseling van de wacht plaatsgevonden. *Piet de Jong* en *Peter Kee* hebben na vier jaar de redactie van Argus verlaten. Graag wil ik hun, namens het hele bestuur, van harte bedanken voor al hun tijd en energie die ze de afgelopen jaren in ons blad hebben gestoken.

Met deze editie van Argus presenteren tevens de nieuwe redacteuren *Gerard Ellenbroek* en *Harry Voss* zich aan u. Behalve de grote hoeveelheid informatie, die u in dit nummer aantreft, hebben zij bovendien het geluk om met een kleuren-uitgave van Argus van start te mogen gaan! De bedoeling van dit nummer is u zoveel mogelijk informatie te geven met een *blijvende* waarde. In veel van de artikelen komen zaken aan de orde die betrekking hebben op de concept Flora- en faunawet, die dit jaar door de Tweede Kamer behandeld moet worden. Bovendien vindt u in dit nummer de adressen en telefoonnummers, die u nodig heeft om informatie over verleende afschotvergunningen op te vragen. Ik raad u graag aan hiervan gebruik te maken als u meent misstanden op het spoor te zijn. Onder de kop 'Jagers scoren in Den Haag' worden de politieke standpunten inzake de concept Flora- en faunawet toegelicht. Duidelijk is dat de kaarten nog niet geschud zijn. In het artikel worden namen en adressen van politieke partijen genoemd met de aanbeveling uw stem aan hun te laten horen. Ik sluit mij daar graag bij aan. Voorkomen is beter dan genezen! Veel aandacht is er in deze uitgave ook voor de vos. En niet zomaar! Door de voorgestelde wijzigingen in de wetgeving lijkt de vos door jagend Nederland andermaal gekenschetst te moeten worden als *dè* vijand van onze natuur. Niets blijkt de jagers te dol om de vos in een kwaade reuk te zetten. Terecht of niet? Oordeelt u zelf!

Dan nu nog iets heel anders. Het is u bekend dat onze stichting zich erg druk maakt voor de bescherming van onze in het wild levende dieren. Vaak is het nodig om ten onrechte verleende vergunningen aan te vechten. Dat kost geld. Veel geld zelfs. Velen van u geven reeds geregeld een bijdrage aan onze stichting. Daar zijn wij heel blij mee. Maar heeft u ook wel eens nagedacht over een legaat? In Nederland wordt steeds vaker gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een legaat uit uw nalatenschap aan een instelling of stichting na te laten.

In het testament moet dan de volgende zin worden opgenomen:

Ik legateer, vrij van rechten en kosten, af te geven binnen zes maanden na mijn overlijden, zonder bijrekening van rente, aan de Stichting Kritisch Faunabeheer een som van in contanten fl.....

Een legaat van een som geld kan niet rechtsgeldig vermaakt worden door middel van een codicil. Wanneer bovenstaande tekst op een los stuk papier gezet wordt, is het niet rechtsgeldig. De tekst moet in het testament worden opgenomen. Dat kan op een eenvoudige manier door een notaris voor u worden geregeld. Onze stichting en onze in het wild levende dieren zullen u er zeer erkentelijk voor zijn!

Tot slot wens ik u veel leesplezier met deze bijzondere uitgave van ons blad!

Jeen Poeder, voorzitter

HAAR EEN VERANTWOORD VOSSENBELEID ...

Er is in ons land zo langzamerhand een ware vossenoerlog ontbrand. En die strijd woedt niet alleen buiten, waar er waarschijnlijk meer geschoten worden dan ooit te voren. Ook binnenskamers gaat het er hard aan toe. Jagers en boeren zijn vastbesloten hun huidige rechten op vrijwel ongelimiteerde verdelging van vossen tot het uiterste te verdedigen. Daarvoor is natuurlijk nodig, dat de hele bevolking van drie zaken overtuigd raakt: dat er sprake is van een volkomen uit de hand gelopen vossenpopulatie, dat er daardoor een enorme schade, vooral aan de natuur, ontstaat en dat alleen de jagers geheel belangeloos in staat zijn om dat probleem op te lossen. Hoe gewelddadig ze daarbij precies te werk gaan, daarover zijn ze iets minder mededeelzaam. Dat zou het grote publiek, dat massaal lijdt aan een bambicomplex, niet begrijpen. Even vanzelfsprekend is, dat zij niets tegen vossen hebben. Integendeel, het zijn prachtige dieren die echt bij de natuur horen, maar het moeten er niet te veel worden. De jacht op de vos doe je dan ook niet voor je plezier. Dat is gewoon een onderdeel van professioneel natuurbeheer. Erg jammer voor ze, dat toneelspeken zo moeilijk is. Als een jager zich laat verleiden tot een interview valt hij meestal snel door de mand. Dan blijkt het hem natuurlijk toch om de kick van een ordinaire jachtpartij te gaan. Jagers zijn en blijven hobbyisten, die een zeer eenzijdige belangstelling voor de natuur paren aan een zeer gebrekkige ecologische kennis. Helaas is het laatste deel van deze definitie echter ook van toepassing op veel mensen die politieke verantwoordelijkheid dragen. Anders is het niet te verklaren, dat er leden van de Tweede Kamer zijn, die zich zo voor het karretje van jagers en boeren laten spannen. Wat zijn de feiten. Ondanks veel geschreeuw zijn beide groepen er nog steeds niet in geslaagd te bewijzen, dat er een vossen (of kraaien) probleem is. Het

is ze ook niet gelukt aan te tonen, dat vossen ook nog 's nachts bejaagd moeten worden. Terwijl ze al het hele jaar vogelvrij zijn. Dat is niet zomaar onze mening, ook rechters in Friesland en in Noord-Holland zijn dat inmiddels met ons eens. Nog voordat de nieuwe Flora en faunawet in de Tweede Kamer behandeld is, hebben zij duidelijk gemaakt dat de bewijslast bij de aanvrager van de vergunning ligt. Laten we hopen, dat vooral de Kamerleden dit tot zich door laten dringen en hier een voorbeeld aan nemen. Waarom moeten vossen en kraaien vogelvrij verklaard worden voordat anderen dan een stel zwaar bevooroordeelden dat nodig vinden. Maak op z'n minst gebruik van de bestaande wetenschappelijke literatuur. Laat zo nodig aanvullend onderzoek verrichten. Luister naar mensen die een breder en dieper ecologisch inzicht hebben. Ondertussen hebben de jagersverenigingen hun tegenmaatregelen al genomen. Quasi nonchalant proberen zij aan de bestuurders van vogelwerkgroepen en natuurbeschermingsorganisaties de uitspraak te ontlokken, dat zij toch ook wel eens last van vossen hebben. Ongetwijfeld zullen er lijsten worden gemaakt waarop indrukwekkende aantallen mensen aangeven dat zij onaanvaardbare schade van vossen hebben ondervonden. Papier is geduldig en het verleden heeft bewezen, dat men het met de waarheid niet zo nauw neemt. Zeker niet als vossenschade moet worden aangetoond. Rechters - en in hun voetspoor hopelijk heel snel alle provincies - zullen niet zo snel onder de indruk raken en echte, harde bewijzen verlangen. Waar het de effectiviteit van jacht als middel om vossenschade te bestrijden betreft, kon dat nog wel eens heel lang duren. De provincie Noord-Holland heeft aangekondigd zich vanaf nu zeer strikt aan de uitspraak van de rechter te zullen houden en naar verwachting zal dat ook in de

andere provincies het geval zijn. Eerste vereiste is natuurlijk wel, dat alles in de volle openbaarheid gebeurt en daar schort het nu nog aan. De vergunning waartegen wij in Noord-Holland bezwaar maakten, was verleend om 's nachts met lichtbakken en auto's op vossen te jagen om de schade aan schapen te voorkomen. Ter rechtzitting betoogden de jagers echter, dat het niet om schade aan schapen, maar om schade aan weidevogels ging. De tamelijk eenvoudige vraag, waarom dat dan niet in de vergunningaanvraag stond, kon niet beantwoord worden. Impliciet erkennen de jagers hiermee dus wel, dat het met die schade

De vos is een prachtig dier dat echt bij de natuur hoort (foto: Harm Niesen).

Het vermelen van vossenholen komt nog steeds veelvuldig voor (foto's: Rob Busser).

aan schapen wel meevalt. Ook schade aan weidevogels kon niet hard gemaakt worden, laat staan waarom een extra vergunning om 's nachts te jagen eventuele problemen opeens wel zou kunnen oplossen. En tenslotte is wel het meest opvallend, dat uitgerekend jagers en boeren zich opwerpen als Weidevogelbeschermers, terwijl maar liefst twaalf organisaties op het gebied van natuur- en milieubescherming zich fel tegen de vossenjacht keerden. Jagers die beter weten wat goed is voor de natuur dan natuurbeschermers: hoe zat het ook al weer met passie prekende vossen? Voor ons was het een verrassing dat op de rechtzitting bleek, dat er in Noord-Holland nog een stuk of twaalf van dit soort vergunningen was afgegeven. Daar wordt tot nog toe geen ruchtbaarheid aangegeven, zodat de termijn om bezwaar te kunnen maken vrijwel altijd voorbij is voordat wij op de hoogte zijn van het bestaan van de vergunning. De provincie heeft besloten deze vergunningen niet in te trekken en ze pas bij een eventuele nieuwe aanvraag zorgvuldiger te beoordelen. Heel jammer, want ze zijn ongetwijfeld op soortgelijke onzinnige gronden verleend. Wie kan er schatten hoeveel van de duizenden vergunningen die er jaarlijks in ons land verstrekt worden, om buiten de reguliere jachttijden op allerlei dieren te schieten werkelijk terecht zijn verleend? Wij denken dat ze gemakkelijk op de vingers van één hand te tellen zijn. Openheid, eerlijkheid en wetenschappelijke onderbouwing zijn eerste voorwaarden om te komen tot een goed faunabeleid. Daar hebben alle soorten recht op. Het mag geen enkele groep mensen toegestaan worden, bepaalde diersoorten te discrimineren.

Harm Niesen

Kraaien en eksters zijn in jagerskringen zonder twijfel de meest gehate vogels. Onder onze inheemse zoogdieren valt deze twijfelachtige eer te beurt aan de vos. Wat is de reden voor de hetze, die al sinds jaar en dag tegen deze dieren wordt gevoerd? Welke schade richten ze nu wérkelijk aan en wat wordt hun ten onrechte in de schoenen geschoven? Wat schrijven de media over deze

Het verschijnsel kraaien- en vossenhaat

KRAAIEN EN VOSSSEN: DE ZELFKANT VAN ONZE FAUNA

Gerard Ellenbroek

dieren en ten slotte:

Wat zegt de Wet?

In dit artikel wordt nader ingegaan op het verschijnsel kraaien- en vossenhaat in een poging de zin en vooral onzin van de vervolging van

deze dieren aan het licht te brengen.

Als afschrikmiddel van soortgenoten worden dode kraaien en eksters nog altijd misbruikt (foto's: Rob Busser).

Tot de kraaien of kraaiachtigen in ons land behoren zwarte kraai, roek, kauw, ekster, vlaamse gaai, bonte kraai en raaf. De eerste vijf soorten zijn bij ons algemene standvogels. De bonte kraai is een vrij algemene doortrekker en wintergast. De raaf, de grootste zangvogel, is een aantal jaren geleden op diverse plaatsen in Nederland, onder meer op de Veluwe, opnieuw uitgezet en weet zich daar met succes te handhaven en breidt zich zelfs langzaam uit.

Voedselkeuze

Kraaien zijn alleseters. Op het menu staan allerlei plantaardige produk-

ten zoals vruchten, granen, zaden en noten en soms ook jonge scheuten van bijvoorbeeld pas ingezaaide (landbouw)gewassen. Daarnaast bestaat het voedsel uit allerlei dierlijk materiaal, variërend van wormen, slakken en insecten tot kadavers, eieren, jonge vogels, kleine zoogdieren, amfibieën en reptielen. De precieze samenstelling van het dierlijk voedsel verschilt echter van soort tot soort wel enigszins. Zo beperken de kleinere soorten zoals de kauw zich voornamelijk tot insecten, terwijl zwarte kraaien zich ook te goed doen aan de wat grotere prooidieren. Bij een aantal soorten, bijvoorbeeld

knaagdieren, (vooral woelmuisen, konijnen, hazen) vogels, regenwormen, kevers, eieren en daarnaast ook aas. Ook bosvruchten en fruit staan op het menu. Hoewel de vos in Nederland geen cultuurvolger genoemd kan worden, maakt hij, evenals de kraai, bij gelegenheid toch dankbaar gebruik van door de mens gehouden dieren en soms van zijn afval. Als een van de weinige predatoren, die nog in ons land voorkomen, kan de vos echter een belangrijke rol vervullen bij het in toom houden van populaties van prooidieren als muizen en konijnen. Door hun voorliefde voor bijvoorbeeld insecten en wormen zijn kraaien vaak bondgenoten van de boeren. Schade aan landbouwgewassen ontstaat slechts in incidentele gevallen wanneer bijvoorbeeld een pas ingezaaide akker in het voorjaar door roeken wordt bezocht. De schade die door de vos wordt aangericht aan pluimvee is altijd het gevolg van ondeugdelijke (nacht)-verblijven.

Voor het uitroeien van soorten van groundbroeders, waar vossen en kraaien van beschuldigd worden, is geen enkele aanwijzing laat staan enig bewijs voorhanden.

Natuurlijke vijanden

Uit onderzoek is zo langzamerhand wel duidelijk geworden, dat kraaien en vossen nog steeds een belangrijke plaats in onze natuur innemen (ref. 1,4 en 6). De vos en de zwarte kraai staan, in ieder geval in Nederland, aan de top van de voedselpyramide. Dat betekent dat ze geen (of weinig) natuurlijke vijanden hebben. Beide soorten zijn echter territoriaal. Hun aantallen worden dan ook niet gereguleerd door predatie, maar door de beschikbaarheid van leefruimte en door voedselaanbod. Bij de zwarte kraai komt daarnaast nestroof van eieren en jongen door (niet-broedende) soortgenoten, nogal eens voor. Nestroof door soortgenoten levert overigens ook bij de andere leden van de kraaienfamilie een belangrijke bijdrage aan de natuurlijke sterfte (ref. 1). Tot de natuurlijke vijanden van de kleinere kraaiensoorten zoals de vlaamse gaai behoren de havik en het wijfje van de sperwer.

Het is onbegrijpelijk dat een insectenbestrijder als de Zwarte Kraai zo door boeren gehaat wordt (foto: Geurt Besselink).

Geen enkele andere diersoort wordt met zoveel onnodige agressie en geweld naar het leven gestaan als de vos (foto: Geurt Besselink).

roek en vlaamse gaai, beperkt het eten van dierlijk voedsel zich voornamelijk tot het broedseizoen. Kraaien, misschien met uitzondering van de vlaamse gaai, zijn deels cultuurvolgers: Ze gedijen het best in de buurt van door de mens ingerichte landschappen en maken vaak dankbaar gebruik van het voedsel dat hem aangeboden wordt door de landbouw en soms ook van het afval dat de mens produceert. De vos komt op het gehele noordelijk halfrond voor, zuidwaarts tot in Noord Afrika en Arabië, en is in Australië door de mens ingevoerd. In Nederland kan men de vos ook vrijwel overal aantreffen. Ze zijn echter het meest algemeen in de oostelijke en zuidelijke provincies en in de duinen.

Vossen zijn, wat hun voedselkeuze betreft, echte opportunisten. Ze eten

Niet-natuurlijke vijanden

Voor de meeste (volwassen) kraaien en voor de vos loert het gevaar niet uit de hoek van de natuurlijke vijanden, maar vanuit die van de jager en zijn handlangers. De hetze die door jagers en sommige landbouwers tegen kraaien en vossen wordt gevoerd, heeft zelden iets met schadebestrijding en al helemaal nooit iets met natuurbescherming te maken. Waar komt de haat voor deze diersoorten dan vandaan?

Zoals met alle vormen van haat berust de hetze tegen kraai en vos op vooroordelen, afgunst en een gevoel van minderwaardigheid. Zowel kraaien (ref. 3) als vossen staan bekend als bijzonder intelligent. Vossen zijn, wat voedselkeuze betreft, soms rechtstreekse concurrent van de jager. De vos eet konijnen, patrijzen en fazanten. Allemaal soorten die ook de jager op zijn menu heeft staan. Echter, vooral het feit dat de vos de gemiddelde jager vaak te slim af is, maakt hem zo gehaat. Geen enkele andere diersoort wordt met zoveel onnodige agressie en geweld naar het leven gestaan als de vos. Van drijfjachten, uitgraven, doodknuppelen, afschieten van vluchtende dieren tijdens de maïsoogst, bejaging met fretten, laten uitgraven door teckels tot zelfs het doodslaan van welpen is (dagelijkse) praktijk. Niets blijkt het jagersvolk te dol om een vos van het leven te beroven. En als dat eenmaal gebeurd is, deinst men er zelfs niet voor terug om met het slachtoffer, triomfantelijk omhooggehouden aan de staart, op de foto te worden gezet! Teneinde deze slachtpartijen goed te praten wordt de publieke opinie bespeeld door van tijd tot tijd reeds lang achterhaalde argumenten als hondsdelheid en besmettelijke lintworminfecties uit de kast te halen. De jacht op de vos dient echter geen enkel ander belang dan dat van de jager.

Met kraaien ligt het iets anders. Kraaien zijn niet zozeer concurrenten van de jager, behalve dan dat ze soms nesten uithalen van soorten, die ook tot de 'prooidieren' van de jager behoren. Bij deze dieren is het waarschijnlijk meer het psychologische effect van hun nadrukkelijke

aanwezigheid en hun vermeende invloed op het voorkomen van andere (vogel)soorten (kraaien en eksters hebben ook een reputatie op het gebied van het uithalen van zangvogelnestjes) dat de jaloezie van de jager opwekt. Want is het niet zo dat alleen de jager uitmaakt welk dier teveel is en welk niet? (Denk daarbij ook aan de illegale roofvogelvervolging!) Natuurlijke aantalsregulatie maakt de jager overbodig. Niets is zo pijnlijk als te moeten toegeven dat je jarenlange bemoeienis met de natuur en alle (wild)beheerplannen die je bedacht hebt om je 'oogst' veilig te stellen in feite niets anders beogen dan het zoveel mogelijk verstoren van een natuurlijke situatie, waardoor het lijkt alsof bejagen noodzakelijk is. Opmerkelijk is dat in het geval van kraai en ekster de jager wijst op het uithalen van nestjes van arme (zang)vogeltjes, die zich niet kunnen verdedigen. Als datzelfde argument echter door dierenbeschermers wordt gebruikt om jagerspraktijken aan de kaak te stellen, wordt minachtend gesproken over het 'bambi-effect'.

Media

Als er één diersoort in Nederland is, die kan bogen op een overweldigende belangstelling van de schrijvende pers, dan is het wel de vos. U hoeft maar een willekeurig nummer van SKF-knipselkrant open te slaan om u daarvan de overtuigen. Helaas gaat het bijna altijd om negatieve publiciteit, die gevoed wordt door een niet aflatende stroom van geruchten en halve waarheden over schade aan pluimvee, weidevogels en zelfs schapen. Uit het voorgaande is wel duidelijk uit welke kringen deze geruchten doorgaans afkomstig zijn. Toen enkele maanden geleden bekend werd dat minister Van Aartsen de jacht op de vos enigszins aan banden wilde leggen, werden de kranten overspoeld met klachten over vossen. De heer Lulof, woordvoerder van de KNJV meldde over de vos: 'Het stikt ervan' en 'We willen de politici wakker schudden voor het te laat is'. Vrijwel het gehele septembernummer van 'De Nederlandse jager', het clubblad van de KNJV, wijdde men aan wat werd genoemd 'de levensgrote bedreiging

voor konijnen, weidevogels, kippen en voor de mens!'. In de landelijke dagbladen werd de Nederlandse bevolking door de 'Stichting Actief Faunabeheer', één van de mantelorganisaties van de KNJV, bestookt met tendentieuze vragen als 'Een vos in je vuilnisbak, is dat natuur?'. Om al enigszins richting te geven aan de bedoeling van de vraag stond daaronder de tekst: 'De vos is een cultuurvolger. Hij volgt ook de slechte kanten van onze cultuur'. Als met dat laatste wordt bedoeld dat de vos ook jaagt, dan is die stelling eigenlijk zo gek nog niet! Ook kraaien verschijnen regelmatig in de media. Vooral overlast van roeken tijdens het broedseizoen blijkt voor regionale kranten nogal eens nieuws te zijn. Meestal gaat het hierbij om roekenkolonies op plaatsen waar mensen last zeggen te hebben van het geluid van de dieren of van uitwerpselen, die hun auto's

Deze jonge vosjes volgen een overvliegende kraai (foto: Geurt Besselink).

bevuilen. Opmerkelijk is dat in 90% van die artikelen vermeld wordt dat de roeken met succes verjaagd zijn om vervolgens op een andere plaats opnieuw voor dezelfde commotie te zorgen. Kortom, dweilen met de kraan open.

Af en toe duikt er weer een artikel op over een (zwarte) kraaienplaag, zoals drie maand geleden in Giethoorn. Jagers werden ingezet om met vangkooien de kraaien te bestrijden. De jagers: 'Of je kunt spreken van een kraaienplaag in Noordwest Overijssel? Nou en of! De populatie wordt met het jaar groter, vooral in gebieden die grenzen aan natuur-

gebieden. Het zijn predatoren, die veel schade aanrichten in de landbouw, aan weidevogels en aan de wildstand. Nesten met eieren worden leeggeroofd, jonge hazen vallen ten prooi en lammeren en kleine reeën worden de ogen uitgepikt. Een kraai kan wel zeventig jaar worden en is héél slim. Als je een kraai wilt bejagen moet je wel van hele goede huize komen. Als je ze vanaf vijftig meter probeert te raken, steken ze gewoon de gek met je aan'. Tot zover een kijkje op het gedrag van de kraai door de bril van een jager. Het zal duidelijk zijn dat kraaien, als het aan de jager ligt, voorlopig niet op enige bescherming hoeven te rekenen.

Huidige wetgeving

Er zijn drie belangrijke wetten waarin zaken rond de bescherming van onze wilde flora en fauna geregeld worden: De Vogelwet, de Natuur-

beschermingswet en de Jachtwet. Hoofddoelstelling van de Vogelwet is de bescherming van in het wild levende vogels. De Natuurbeschermingswet is opgesteld om enerzijds gebiedsbescherming mogelijk te maken en anderzijds de bescherming van in ons land bedreigde planten- en diersoorten te waarborgen. Het begrip 'soortbescherming' spreekt voor zich. Met 'gebiedsbescherming' ligt het wat ingewikkelder. In een aangewezen beschermd gebied (in de Wet ook wel met 'natuurmonument' aangeduid) zijn alle soorten planten en dieren beschermd. Bovendien zijn hier allerlei handelingen, die schade aan het natuurschoon toe brengen, strafbaar (ref. 7).

De Jachtwet beoogt drie, in verschillende opzichten tegenstrijdige belangen te behartigen: De landbouw, de jacht en de natuurbescherming. Dat zo'n wet in feite niet veel meer kan zijn dan een waterig compromis is niet verwonderlijk. Afschotvergunningen, afgegeven door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in het kader van schadebestrijding of natuurbescherming, leiden de laatste jaren dan ook steeds vaker tot procedures bij de Raad van State. Meestal beslist de Raad dat een vergunning onterecht is afgegeven en moet worden ingetrokken.

De Jachtwet onderscheidt vier categorieën van in het wild levende dieren (terminologie is ontleend aan de Wet):

- - grof wild (herten, reeën, wilde zwijnen, damherten en moeflons);
- - klein wild (hazen, fazanten, patrijzen, korhoenders en houtsnippen);
- - waterwild (een groot aantal ganzen- en eendensoorten, meerkoeten, smienten en enkele waadvogels) en
- - overig wild (houtduiven, konijnen, verwilderde katten, marterachtigen, kraaien en vossen).

Voor de meeste in de Jachtwet genoemde soorten zijn afschotvergunningen nodig en is de jacht beperkt tot bepaalde periodes gedurende het jaar. Zoniet voor een aantal soorten 'overig wild'. De jacht op de vossen bijvoorbeeld is, ingevolge artikel 20 lid 1 van de Jachtwet,

gedurende het gehele jaar geopend. Hetzelfde geldt voor zwarte kraaien, kauwen en eksters. Hoewel de jacht op deze soorten ingevolge artikel 20 lid 2 van de Jachtwet het gehele jaar gesloten is, heeft de minister in artikel 2 van de 'Regeling opening en sluiting van de jacht' bepaald dat de jacht op deze drie soorten het gehele jaar geopend is. Grondgebruikers en -eigenaren, die in het bezit zijn van een jachttak, mogen bij de zwarte kraai en de ekster zelfs ongestraft nesten uithalen en vernielen! Kortom, er bestaat een wirwar van wetsartikelen en regelingen, die de (jacht)praktijk erg ondoorzichtig maken en meestal weinig te maken hebben met schadebestrijding, maar meer het behartigen van de belangen van de jacht.

Het is duidelijk, dat de Wetgever zich, zeker waar vossen en kraaien in het geding zijn, in het verleden al te gemakkelijk heeft laten leiden door de gevoelens en wensen van de jager. Het wordt hoog tijd dat het beschermingsbeginsel op alle inheemse diersoorten van toepassing wordt verklaard. Daarbij mogen niet op voorhand uitzonderingen worden gemaakt om aan de wensen van een bepaalde belangengroep tegemoet te komen.

Flora- en faunawet

In de concept Flora- en Faunawet, die binnenkort door de Tweede Kamer behandeld wordt, zijn de Vogelwet, de Natuurbeschermingswet (voor wat betreft de soortbescherming), de Jachtwet en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten gebundeld (ref. 2, 7). In deze Wet wordt als uitgangspunt de volledige bescherming van alle in het wild levende zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën gekozen. Echter, door de vele uitzonderingen worden bepaalde diersoorten toch weer vrijgegeven voor de jacht. Ook wordt in de nieuwe wet aan de jacht een zelfstandig belang toegekend en is legalisatie van de recreatieve plezier- en sportjacht zonder meer uit de huidige Jachtwet overgenomen. Het zijn vooral deze zaken, die aantonen dat de Flora- en Faunawet tegenstrijdigheden bevat die, ook volgens het advies van de Raad van State, ongewenst zijn en aanpassing behoeven.

Vanuit jagerskringen is veel kritiek gekomen op het terugbrengen van het aantal bejaagbare diersoorten van 23 naar 6. Ook vossen en kraaien worden daarbij van de lijst van 'vrij bejaagbare' soorten geschrapt. Vooral dit laatste heeft de jagers tot een wanhoopsoffensief tegen de nieuwe wetgeving aangezet (zie boven).

Het is te hopen dat de Tweede Kamer zich de kritiek van de natuurbeschermingsorganisaties aantrekt en zich niet laat misleiden door de jagerslobby: Geen legalisatie van plezierjacht en geen uitzonderingen op het beschermingsbeginsel ten behoeve van de jacht.

Naschrift

Voor wie wat meer over de ecologie van de vos wil lezen, is het boekje 'Vossen' van Jaap Mulder (ref. 6) aan te raden. Informatie over bescherming versus jacht op vossen en kraaien is te vinden in het Congresverslag Verantwoord Faunabeleid (ref. 4). Beide uitgaven zijn nog bij SKF te bestellen.

Referenties

- 1 Akkermans, R. en W. Ruitenbeek. 1985. Dier, bedreiging beheer bescherming. Stichting Kritisch Faunabeheer. Amstelveen.
- 2 Backes, Chr. en A.J. Cnoop Koopmans. 1993. Flora- en faunawet. Publikaties van de Vereniging voor Milieurecht 1993-3. Tjeenk Willink. Zwolle.
- 3 Bruun, B. en A. Singer. 1969. Birds in colour. The Hamlyn Publishing Group. Londen.
- 4 Ellenbroek, G.A. en S.H.D. Voss (red.). 1992. Congresverslag Verantwoord Faunabeleid. Uitgave Stichting Kritisch Faunabeheer. Amstelveen.
- 5 Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek. 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV. Utrecht.
- 6 Mulder, J. 1993. Vossen. Stichting Kritisch Faunabeheer/Vereniging voor Zoogdierkunde en zoogdierbescherming. Amstelveen en Utrecht.
- 7 Peeters, H. en H. Vromen. 1995. Vogels en de Wet. Stichting Uitgeverij KNNV/Algemene Inspectiedienst/Vogelbescherming Nederland. Utrecht.

JAGERS VERSPREIDEN DODELIJKE INFECTIEZIEKTE

Gerard Ellenbroek

Nu het gevaar van de vos als overbrenger van hondsdelheid tot het verleden behoort, zoeken de notoire vossenhaters naar een nieuwe stok om dit dier mee te slaan. Getuige de artikelen, die recentelijk in de media verschenen zijn, lijken ze die stok inmiddels gevonden te hebben in twee parasitaire wormen, die in Duitsland al enige slachtoffers hebben gemaakt. Hoog tijd dus om deze nieuwe aanval op de vos op zijn merites te testen.

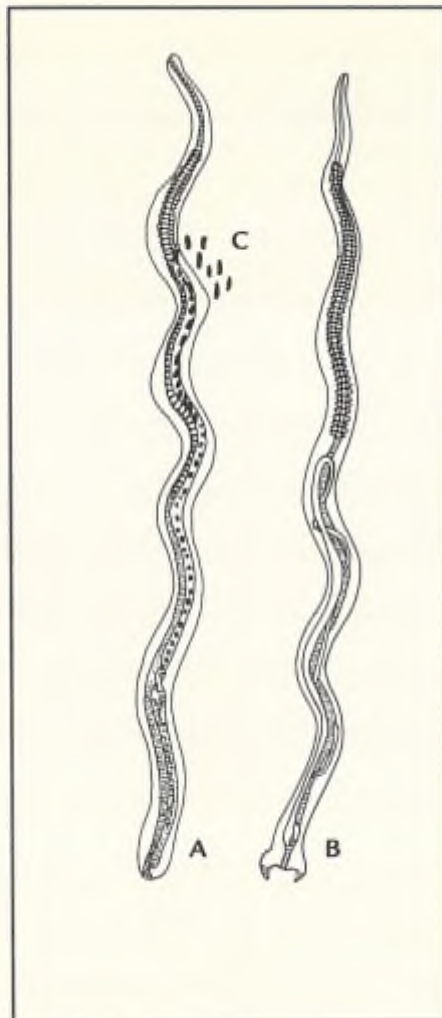
Twee soorten

Het is opmerkelijk dat in de berichtgeving over de parasitaire wormziekten steeds twee soorten in één adem genoemd worden. Behalve dat de soorten beide parasiteren op zoogdieren en tot de stam van de wormen behoren hebben ze weinig gemeen. Hun levenscyclus en ook de manier waarop besmetting kan optreden is zo verschillend, dat enige uitleg hierover wel op zijn plaats is.

Trichinella spiralis

Trichinella spiralis, in Nederland ook wel Trichine of haarworm genoemd, behoort tot de klasse van de Nematoden. Het is een algemeen voorkomende parasiet, die vooral in Noord Amerika nogal wat slachtoffers maakt. De levenscyclus van *Trichinella spiralis* speelt zich geheel af in het lichaam van een gastheer. Volwassen dieren leven in

Trichinella spiralis. *thal et al, 1967.*
A (vrouwje 70x), *Leitfaden für*
B (mannetje 120x), *das Zoologische*
C (larven 70x). *Praktikum*).
(naar W. Kuken-

de (dunne) darm van allerlei zoogdieren, zoals varkens, knaagdieren en honden. Ook de mens is een geschikte gastheer voor *Trichinella*. In de darm groeien de wormen door tot ze geslachtsrijp zijn. Dan vindt hier de bevruchting plaats. *Trichinella spiralis* is, evenals alle Nematoden, eenslachtig. De eieren worden in het moederlichaam uitgebroed. Direct na de geboorte boren de jonge larven zich een weg door de darmwand om via de bloed- of lymfevaten naar spierweefsel vervoerd te worden. Daar verlaten ze de bloedbaan en graven zich in. In de spieren groeien de larven uit tot ze ongeveer tien keer zo groot zijn. Dan rollen ze zich op en worden door het weefsel van de gastheer ingekapseld. Ze ontwikkelen zich dan niet verder. De volwassen *Trichinella*-wormen zijn voor hun gastheer niet schadelijk. Na een paar maanden verdwijnen ze uit het lichaam van de gastheer. De larven zijn echter wel bijzonder gevaarlijk. Als ze zich met miljoenen tegelijk door de darmwand heen boren en in het spierweefsel nestelen, kunnen ze veel pijn veroorzaken. De schade die ze daarbij aanrichten kan zelfs zo groot zijn dat het de dood van hun gastheer tot gevolg heeft.

Besmetting met *Trichinella* treedt alleen op wanneer vlees, dat geïnfecteerd is met de ingekapselde larven, door een geschikte gastheer wordt opgegeten. Besmetting met *Trichinella* kan gemakkelijk voorkomen worden door (varkens)vlees altijd eerst goed door te bakken.

Echinococcus multilocularis

Echinococcus multilocularis is een (kleine) lintwormsoort, die parasiteert op verschillende zoogdieren, waaronder kleine knaagdieren, roofdieren en ook de mens. Om zijn levenscyclus te voltooien maakt *Echinococcus* gebruik van twee gastheren, een eindgastheer en een zogenaamde tussengastheer. Voortplanting vindt plaats in de eindgastheer en verloopt als volgt. De volwassen lintworm leeft in het darmkanaal van de eindgastheer. Het lichaam bestaat uit verschillende segmenten, die vanaf de kopzijde voortdurend bijgemaakt worden. Het segment, dat het verst van de

kop verwijderd is, is dus het oudst. Lintwormen zijn tweeslachtig. De segmenten bevatten mannelijke en vrouwelijke geslachtsorganen. De mannelijke zijn het eerst rijp, daarna de vrouwelijke. De eicellen worden bevrucht in de eileiders en komen vervolgens in de baarmoeder. Hier worden de eitjes voorzien van dooiermateriaal en een schaal. Daarna degenereren de vrouwelijke organen, behalve de baarmoeder. Hierin beginnen zich de embryo's al te ontwikkelen. In dit stadium bereikt het segment zijn 'rijpheid' en

wordt het van de rest van het lintwormlichaam afgescheiden. Het segment, dat duizenden eitjes bevat, wordt met de uitwerpselen door de gastheer uitgescheiden. De overgang naar de tussengastheer gebeurt volledig passief. Door opname via besmet voedsel maar bijvoorbeeld ook door het aanraken van de huid of haren van dieren, die de uitgescheiden eitjes met zich meedragen, kunnen de eitjes in het darmkanaal van de eindgastheer terecht komen. De schaal om het embryo verteert en de larve, die

gewapend is met scherpe stekels, boort zich door de darmwand een weg naar de bloedbaan, waar ze zich laat meevoeren naar het spierweefsel van de gastheer. De jonge larven ontwikkelen zich tot een blaas, waarin weer kleinere blaasjes gevormd worden, die elk talloze 'koppen' produceren. Zo'n blaas kan zeer groot worden en uiteindelijk zelfs de grootte van een sinaasappel bereiken. Men spreekt dan ook wel van 'blaasworm'. Als de blaas zich ontwikkelt in de hersenen of in andere vitale organen, kan dit ernstige gevolgen hebben!

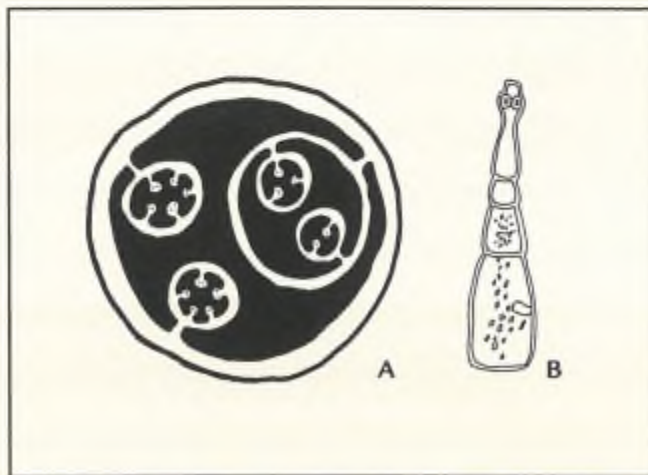
Om zijn levenscyclus te voltooien moet de 'blaasworm' weer in het darmkanaal van een eindgastheer terecht komen. Dit kan alleen wanneer het geïnfecteerde vlees van de tussengastheer wordt opgegeten. In de natuur treden knaagdieren, veelal muizen, op als tussengastheer. De vos is een geschikte eindgastheer. Voor *Echinococcus*-soorten kan echter ook de mens optreden als tussengastheer. Besmetting kan bijvoorbeeld optreden door opeten van met eitjes besmette (ongewassen) planten of vruchten. Ook door

Echinococcus multilocularis.

A: cyste met larven (blaasworm) uit de lever van een mens,

B: volwassen dier (lintworm) uit de darm van een hond.

(naar R. Buchsbaum, 1966: *Animals without backbones*).

De uitwerpselen van besmette vossen kunnen duizenden lintwormeitjes bevatten (foto: Rob Busser).

het aanraken van besmette dieren kan, wanneer de eitjes via handen en voedsel in het spijsverterings-stelsel terecht komen, besmetting optreden.

Hoe gevaarlijk?

Als we het hebben over de vos als overbrenger van dodelijke wormenziektes, kunnen we ons, gezien het bovenstaande, beperken tot *Echinococcus multilocularis*. Immers, er zijn weinig mensen die rauw vossen-vlees op het menu hebben staan! Hoewel besmetting met *Echinococcus multilocularis* in Nederland nog niet bij vossen is waargenomen, lijkt de besmettingsgrens op te schuiven vanuit België en Duitsland in de richting van ons land. Jagers reageren op deze dreiging door nog massaler (gezonde) vossen af te schieten dan ze in het verleden al deden. Hierdoor ontstaan er open plekken in de leefgebieden van de vossen. Die open plekken trekken juist (besmette) vossen van over de grens in versneld tempo aan! Zo beschouwd zijn dus niet de vossen verspreiders van de dodelijke infectieziekte, maar de jagers. Het

feit dat de mensen die in Duitsland overleden aan de genoemde lint-worminfecties vrijwel zonder uitzondering jagers en speleologen waren en geeft aan waar de risico's gezocht moeten worden. Een argeloze natuurliefhebber die het geluk heeft een vos op tientallen of honderden meters afstand zijn pad te zien kruisen, hoeft absoluut niet bang te zijn voor besmetting. Maar jagers, die niet van vossen af kunnen blijven, ze doodschieten, laten apporteren of opensnijden, preparateurs die vossen opzetten, eigenaars van aardhondjes die hun terriërs een vossenburcht in sturen om pasgeboren vossenwelpjes dood te bijten, fretteurs die hun fretten konijnen- en vossenholen injagen en jagers, die vossenburchten uitgraven, dat zijn de potentiële risicogroepen. En niet alleen zij. Ook degenen die hun

In en rond burchten van geïnfecteerde vossen is de kans op besmetting met de lintworm het grootst (foto: Rob Busser).

kleren wassen, die met hen aan tafel zitten of het bed delen lopen risico op besmetting. Of huisdierbezitters van wie de hond of kat in contact komt met een jachthond die door vossen besmet is en als tussen-gastheer voor de wormen optreedt. Dat kan bij de dierenarts zijn, bij een kinologenclub of waar dan ook.

Geen reden voor paniek

Waar jagers als leden van de primaire risicogroep verschillende keren per jaar de Elisa bloedserumtest kunnen doen om te zien of ze besmet zijn, en hun hond of kat regelmatig kunnen ontwormen met een middel als drontal, weten leden van de secundaire risicogroep (buren, vrienden, kinderen) niet welk risico ze lopen zodat besmetting altijd te laat zal worden opgemerkt. Zolang kleine knaagdieren en hun natuurlijke vijanden in Nederland niet besmet zijn, is er geen reden voor paniek.

Maar wanneer het onderzoek dat de Veterinaire Hoofdinspectie in Rijswijk op dit moment uitvoert onder 300 in de grensstreek geschoten vossen uitwijst dat de besmetting ook ons land bereikt heeft, zijn alle jagers letterlijk en figuurlijk besmet.

Contact met jagers en hun honden is dan uit gezondheidsoverwegingen ernstig af te raden. De problemen vormen eens te meer een bewijs van het feit dat mensen van in het wild levende dieren af moeten blijven. Zoals niemand graag z'n vingers bezeert aan de stekels van een cactus, zo zouden mensen ook wijzer moeten zijn en vossen niet langer moeten bejagen zonder noodzaak. Er zou zelfs een onmiddellijk verbod moeten komen op de vossenjacht uit oogpunt van dierenwelzijn en volksgezondheid.

Jagers die komende maand alsnog vossenburchten uitgraven om de jongen dood te slaan, zijn gewaarschuwd voor de gevolgen. De besmetting met *Echinococcus* in en rond de burcht kan fatale gevolgen hebben voor jagers en voor mensen, die in hun omgeving leven. Die wetenschap zal jagers op veel plaatsen tot nog minder graag geziene gasten maken!

JAGERS SCOREN IN DEN HAAG!

Niko Koffeman

Binnenkort wordt de Flora- en faunawet in de Tweede Kamer behandeld. Een nieuwe wet die oude wetten als de Vogelwet, de Natuurbeschermingswet en de Jachtwet vervangt en onderbrengt in een samenhangende structuur.

De Flora- en faunawet: Een wet, die niet langer uitgaat van de bescherming van bijvoorbeeld jagersbelangen (zoals de jachtwet) maar een wet die de belangen van flora en fauna centraal zou moeten stellen. Zou, want na intensief lobbywerk van de jagers ziet het er slecht uit voor de fauna. Hoewel minister Van Aartsen in zijn voorstellen een aantal van de ergste uitwassen van de plezierjacht uit wilde bannen, lijkt hij door de Tweede Kamer teruggefloten te worden. Een kamer die in dit geval niet haar taak van volksvertegenwoordiging serieus lijkt te nemen, maar die met succes door de kleine, maar machtige jagerslobby bewerkt is. In eigen kring feliciteren de jagers elkaar al met het bereikte resultaat, maar naar buiten toe schreeuwen ze moord en brand in een ultieme poging een nog groter deel van hun jachtbuit veilig te stellen. Onder het oude regime schoten jagers elk jaar 2.500.000 weerloze dieren af; in de nieuwe wet zijn nog 'slechts' zes soorten bejaagbaar: haas, konijn, patrijs, fazant, wilde eend en houtduif. Wie zich bedenkt dat deze zes soorten onder het oude regime al 'goed' waren voor een jaarlijkse jachtbuit van 1.900.000 dieren en wie weet dat haas en patrijs het uiterst moeilijk hebben om te overleven in ons land, zal zich bewust zijn dat de nieuwe regels geen recht doen aan de belangen van de fauna. Tel daarbij op dat een aantal grote kamerfracties onder druk van de jagers heeft aangegeven dat het aantal bejaagbare soorten uitgebreid moet worden en het zal duidelijk zijn dat er nog heel wat zal moeten gebeuren om de politieke besluitvorming ten gunste van weerloze dieren en drie miljoen georganiseerde natuurliefhebbers te keren. Zoals de zaken er nu voor staan, wordt de Flora- en faunawet een klinkende overwinning voor de 33.000 jagers die ons land telt. Opnieuw wordt duidelijk dat ons land geregeerd wordt door een kleine bovenlaag, die zich haar privileges niet zonder slag of stoot laat ontnemen.

Algemene bescherming?

Uitgangspunt van de nieuwe Flora- en faunawet is dat alle inheemse zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën worden beschermd. Om de jagers niet te zeer teleur te stellen worden zes soorten uitgezonderd van dit algemene beschermingsprincipe, hetgeen niet erg consequent genoemd kan worden.

Een andere adder onder het gras wordt gevormd door het plan om de minister de gelegenheid te geven om een bepaalde soort 'onbeschermd' te verklaren bij schade

aan gewassen, bedreiging van de volksgezondheid etc. Wanneer dit voornemen doorgezet wordt betekent dat dat grondgebruikers deze soorten mogen doden en hun jongen, nesten of eieren mogen vernielen zolang de soort niet in gevaar is. Een ernstige uitholling van het beschermings-beginsel waar de minister vanuit zegt te gaan. Immers, geen enkele soort is overal en altijd schadelijk te noemen, zodat een landelijke onbeschermd-verklaring voor een bepaalde soort alleen jagers in de kaart zal spelen. Ook de provincies zouden de bevoegdheid krijgen dergelijke onbeschermd-verklaringen uit te vaardigen, waardoor grote onoverzichtelijkheid en rechtsongelijkheid dreigt te ontstaan.

Wildbeheereenheden (WBE's) zouden in de nieuwe wet Faunabeheereenheden gaan heten, hoewel ze exact gelijk van samenstelling blijven. Clubs van jagers en grond-eigenaren die zich voordoen als 'natuur-beschermers'. Echte natuurbeschermers, dierenbeschermers, wetenschappers en milieudeskundigen krijgen geen enkele rol in de zogenaamde faunabeheereenheden, waarmee opnieuw duidelijk wordt dat de politiek zich in een semantische valkuil van de jagers laat lokken. Geef het beestje een andere naam en het wordt al een stuk vriendelijker!

Jagerslobby

Op werkelijk alle niveaus wordt de lobbydruk van de jagers ingezet om de politiek te overtuigen. Met manden met wild en wijn voor alle kamerleden rond de feestdagen, met excursies in binnen- en buitenland voor de kamerleden, waarbij het aan goed eten en drinken niet ontbreekt en door inschakeling van het Old Boys Network. Hans Wiegel die in Den Haag, getooid met een KNJV-das, verontruste jagers toespreekt met in zijn kielzog de jachtminnende oud-minister Braks. Jhr Mr Frans Loudon, die de KNJV mantelorganisatie aanvoert die bij het ter perse van deze editie naamloos was, omdat de rechter de naam Stichting Actief Faunabeheer verbodt. Ambtenaren van IBN.DLO, die op 'persoonlijke titel' (maar met vermelding van hun werkkring) pro-jacht artikelen publiceren. Oud KVP-politici als Piet van der Sanden en Prof. F.H.M. Grapperhaus (oud-staatssecretaris van Financiën en graag gezien zwijnen-jager in de Kroondomeinen), die er alles aan doen om het Haagsche circuit pro-jacht te stemmen. KNJV-secretaris G. Alferink is full time vrij gemaakt om lobbywerk te verrichten in Den Haag en zelfs Normaal-zanger Bennie Jolink wordt ingezet om de jacht overeind te

houden. Het Pr-adviesbureau Sluis Communicatie in Breda adviseert de jagers hoe de voor de lobbycampagne uitgetrokken 3,6 miljoen gulden te besteden, onder meer via het zich inkopen in objectief ogende televisieprogramma's en andere activiteiten met gesloten vizier. Ook Prins Bernhard doet er achter de schermen alles aan om zijn contacten te bewerken om de jacht te redden.

Gezamenlijk front

In een land waar zoveel invloed achter de schermen wordt uitgeoefend is, het niet gemakkelijk om als dier te leven. Daarom is het van groot belang dat alle natuurliefhebbers en dierenbeschermers die Nederland rijk is nu een gezamenlijk front vormen tegen de plezierjacht. Het kan en mag niet zo zijn dat in Nederland een kleine groep jagers ongestoord hun gang kan blijven gaan, tegen de wens van de meerderheid van de bevolking in. Maar weinig politici lijken zich druk te maken over de zeer dieronvriendelijke uitwassen van de plezierjacht. Samen moeten we de politiek ervan kunnen overtuigen dat er gewoon naar de burgers geluisterd zal moeten worden. Zeker nu er volgend jaar verkiezingen zijn, is het verstandig de stem van miljoenen dieren- en natuurbeschermers serieus te nemen. De jagers hebben nog niet eens een zetel te vergeven in het parlement met hun geringe aanhang.

Politieke standpunten

Onderstaand overzicht van de standpunten van de politieke partijen volgens hun verkiezingsprogramma en in de praktijk kan u helpen in het maken van een keuze en kan een leidraad vormen bij het aanschrijven van de politici, die namens u in de kamer zitten. Aarzel niet, maar schrijf ze een brief. Het is nog niet te laat!

PvdA

In de verkiezingsmatrix stelde de PvdA te staan voor een verbod op de recreatie- en consumptiejacht. Er zouden jachtvrije gebieden ingesteld moeten worden en de intrinsieke waarde van dieren zou uitgangspunt moeten vormen van de nieuwe wet. In een brief aan verontruste dierenvrienden bevestigde Wim Kok deze stellingname met klem, kort voor de verkiezingen van 1994.

In haar eindverslag toont de PvdA echter begrip voor het feit dat de minister de benuttingsjacht op een aantal soorten in stand wil houden! Wel is de PvdA van mening dat de patrijs daar niet bij hoort, omdat deze vogel voorkomt op de rode lijst van bedreigde diersoorten en met gemeenschapsgeld op de been gehouden wordt. De PvdA streeft naar Provinciale platforms waar niet alleen jagers zitting in hebben, maar waarin ook dieren- en natuurbeschermers vertegenwoordigd zijn. Ook in de nieuwe faunabeheereenheden zouden vertegenwoordigers van deze organisaties moeten worden opgenomen. De PvdA pleit voor het jachtvrij maken van natuurgebieden en de Ecologische Hoofdstructuur. De partij betreurt het dat in de opvatting van de minister de jacht op houtduif en konijn ook in resp. broed- en zoogtijd geopend blijven. De partij is tegen het verlenen van tijdelijke jachtakten aan buitenlandse jachttoeristen,

waarvan de deskundigheid niet bewezen is. De PvdA pleit voor het opnemen in de wet van een algemeen zorgplicht artikel.

Conclusie

De PvdA gaat in de praktijk minder ver dan ze in verkiezingstijd beloofde. Willie Swildens heeft als dierenbeschermster van het jaar een zware verantwoordelijkheid in de bestrijding van de plezierjacht. Het zou voor de hand liggen wanneer de PvdA zich in het einddebat steviger profileert ten opzichte van de plezierjacht, zeker nu andere partijen lijken te zwichten voor de jagers. Wellicht is er een rol voor de PvdA weggelegd in het bewerkstelligen van een algemeen verbod op de drijfjacht op wilde zwijnen, waarmee de koninklijke jagers een sjeke escape geboden zou worden! Overigens zou de fauna niet heel slecht af zijn als het PvdA standpunt zou worden overgenomen door andere partijen.

VVD

De VVD beloofde in het verkiezingsjaar 1994 dat vossenmoeders en hun jongen in het vervolg gespaard zouden worden. Bovendien vond de partij dat er niet gejaagd mocht worden in gebieden, die minder dan 40 hectare aaneengesloten bedroegen. Verder gingen de beloften van de VVD voorafgaand aan de verkiezingen niet, omdat de partij de belangen van een aanzienlijke hoeveelheid jagers en grootgrondbezitters vertegenwoordigt. Het was dan ook een aangename verrassing toen bleek dat VVD minister Jozias van Aartsen de pretjacht in wilde perken.

Het eindverslag van de VVD ademt een geheel andere sfeer. De partij laat haar eigen minister in de kou staan waar het diens goede voornemens betreft. Hier en daar kan zelfs van een dolksteek in de rug van de minister gesproken worden. De VVD stelt nu dat ze meer gezien had in reparatie van de oude jachtwet. Ze wil dat vogels en zoogdieren op dezelfde manier beschermd worden als vissen (nauwelijks!) en is bang dat als er soorten niet meer bejaagd mogen worden, de jagers niet meer aan 'biotoopverbetering' zullen doen zoals in het geval van de patrijs. Verder vraagt de VVD de minister of 'structurele schadeveroorzakers' als kraaiachtigen, zwerfkatten, vossen, smienten en ganzen niet vrij bejaagbaar moeten zijn, waarmee de partij rechtstreeks kiezersbedrog pleegt. Van de beloofde bescherming van moedervossen en hun jongen kan men zich kennelijk drie jaar na het doen van duidelijke beloften niets meer herinneren! De VVD is tegen een verbod op de jacht in natuurgebieden. Wel zet ze vraagtekens bij het feit dat de jacht op waterwild mogelijk blijft in gebiedjes die niet groter zijn dan 100 x 100 m. Dat ze dit echter niet stellig afwijst, is in strijd met haar verkiezingsbeloftes uit 1994 toen de partij een gebied van 40 maal zo groot als minimum eis stelde om de jacht toe te staan.

Conclusie

De VVD blijkt wel zeer gevoelig voor de argumenten en druk van de jagerslobby. Wat de VVD betreft mogen pasgeboren vosjes ook straks doodgeknuppeld worden, zonder dat jagers daar enige verantwoording over af

hoeven te leggen. Hoewel uit onderzoek blijkt dat de bejaging van kraaiachtigen geen enkel resultaat boekt in het bestrijden van landbouwschade (zie ook het artikel "Vossen en kraaien" elders in dit blad) wil de VVD ook hierin de jagers hun gang laten gaan zonder dat er een deugdelijk argument voor wordt aangedragen. De drijfjacht op wilde zwijnen kan wat de VVD betreft gewoon doorgang vinden als vorm van elitaire socializing. De houding die de VVD fractie aanneemt ten opzichte van het beleid van de eigen minister wordt zelfs binnen die partij als stuitend ervaren. De jagerslobby heeft geweldig gescoord bij de fractiespecialisten van de VVD. Toch is bekend dat de VVD-fractie ook een aantal gemotiveerde dierenbeschermers binnen haar gelederen heeft. Een brief of telefoontje naar het VVD parlementslid van uw keuze kan daarom goed werk doen. Het is noodzakelijk dat het diervriendelijke deel van de VVD-fractie met argumenten gevoed wordt om de fractiespecialisten op andere gedachten te brengen.

D'66

D'66 was ten tijde van de verkiezingen tegenstander van de plezierjacht. Jacht is voor D'66 alleen acceptabel bij belangrijke schade, bedreiging van de volksgezondheid en dergelijke. En dan nog alleen als andere (diervriendelijke) middelen falen.

In het eindverslag toont D'66 zich verheugd over de breuk met het bestaande jachtbeleid. Benutting van wild is voor D'66 geen reden om inbreuk te doen op de bescherming van het dier. Zij wil ook de patrijs als wildsoort geschrapt zien. Faunabeheereenheden moeten breed samengestelde provinciale beleidsorganen worden, waarin jachthouders slechts een uitvoerende taak hebben. De controle moet gaan berusten bij een onafhankelijke instelling als het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN). Faunabeheerplannen moeten openbaar worden, zodat schadebestrijding door jachthouders te controleren valt. D'66 pleit voor een ruimhartiger beleid ten aanzien van schade-uitkeringen in geval zich door de fauna veroorzaakte schade voordoet. Verder vraagt D'66 om opname van het zorgplicht artikel. D'66 pleit niet expliciet voor afschaffing van de drijfjacht op wilde zwijnen maar maakt in haar stellingname duidelijk niet veel begrip te kunnen opbrengen voor deze achterhaalde vorm van plezierjacht. Wellicht valt van D'66 een initiatief te verwachten om de drijfjacht af te schaffen, waarmee ook de Hofjachten op wilde zwijnen tot het verleden zouden gaan behoren.

Conclusie

D'66 is, was en blijft tegen de plezierjacht. Toch moet opgelet worden dat er binnen de fractie invloeden uit landbouwhoek zijn die pleiten voor afzwakking van het D'66 standpunt ten aanzien van de plezierjacht. Een schriftelijke steunbetuiging voor het huidige standpunt aan het adres van de fractie kan goed werk doen!

CDA

Voor de verkiezingen van 1994 stelde het CDA tegenstander te zijn van jacht voor consumptiedoeleinden. In het ontwerp verkiezingsprogramma stond: 'Het welzijn van dieren dient zoveel mogelijk gewaarborgd te zijn'.

Het dier moet zoveel mogelijk beschermd te worden tegen menselijke handelingen, die het dierlijk welzijn aantasten. In 1993 en 1994 bepleitte het CDA nog een verbod op de jacht op onschadelijke trekvogels. Bovendien beloofde het CDA tijdens het verkiezingsdebat 'het dier in de politiek' dat het de bejaging van zwangere, zogende en pasgeboren vossen niet langer toe zou staan.

Het eindverslag van het CDA laat een heel ander standpunt zien. Het verslag lijkt volledig gedicteerd te zijn door de KNJV. Het CDA vindt inmiddels dat, onder voorwaarde dat het vruchtdragend vermogen van de soort niet mag worden aangetast, de mens van de natuur mag nemen ten eigen nutte. Oogsten dus, ook van niet-schadelijke trekvogels. Met de jagers spreekt het CDA van 'wise-use' zonder dat beginsel in te vullen. Het CDA zet vraagtekens bij het terugbrengen van het aantal bejaagbare soorten tot zes. Wel vraagt het CDA zich af waarom een bedreigde soort als de patrijs bejaagbaar blijft. Inperking van de jacht beschouwd het CDA als een inperking van het eigendomsrecht van grondeigenaren (!) Het CDA vraagt zich af of grondeigenaren hiervoor niet schadeloos gesteld zouden moeten worden (?)

Het CDA zou de vergunningverlening en de controle op de uitoefening van de jacht graag aan de jagers zelf willen delegeren. Het CDA verzet zich tegen beëindiging van de jacht in natuurgebieden. De partij acht de jacht zelfs nuttig voor het behoud van natuurwaarden in die gebieden. Eksters, vossen en kraai-achtigen zouden, wat het CDA betreft, vrij bejaagbaar moeten zijn. Ten aanzien van de vossen pleegt het CDA hier, evenals de VVD, overduidelijk kiezersbedrog.

Vos en kraai worden door het CDA gezien als een rechtstreekse bedreiging van de biodiversiteit, hetgeen in strijd zou zijn met het biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro. Deze trouvaille nam het CDA rechtstreeks over van de jagers zonder die bij objectieve wetenschappers te toetsen. De stelling is namelijk volledig uit de lucht gegrepen!

Conclusie

Het CDA laat op dit moment de oren volledig hangen naar de jagers. De verkiezingsbeloften van 1994 worden niet gestand gedaan. Het rentmeesterschap waar de partij voor zegt te staan, is ingewisseld voor het 'wise use' van de jagers. Zolang de soort niet in gevaar is, mag er wat het CDA betreft volop gejaagd worden. Het CDA was al een partij waar jagers grote invloed hadden, maar in de oppositierol lijkt het voor de partij extra aantrekkelijk de paarse voorstellen voor een nieuwe Flora- en faunawet te torpederen. De nieuwe woordvoerder van de partij, Agnes van Ardenne, heeft duidelijk minder affiniteit met dierenwelzijn dan de helaas te vroeg overleden Berry Esselink. De onervarenheid van de nieuwe woordvoerder wordt door de jachtlobby dankbaar benut om de partij volledig voor de kar van de jagers te spannen. Omdat er in de fractie wel degelijk diervrienden aanwezig zijn, is het zeer aan te raden ook anderen dan de fractiespecialiste te schrijven of te bellen.

GPV

Het GPV belooft in 1994 zich hard te zullen maken voor de bescherming van vossen in de draag- en zoogtijd. Overigens toonde de partij zich geen principieel tegenstander van de beheers- en consumptiejacht. In haar eindverslag lijkt ook het GPV voor de jagers te kiezen. Ze vraagt om opname van het 'wise use' beginsel in de wet en vraagt de minister wat de gevolgen zijn van de beperkte jacht op kraaiachtigen en vos voor de weidevogels. Die vraag wordt duidelijk ingegeven door de hetze die jagers tegen deze dieren voeren. Er is geen objectief onderzoek waarop de GPV-twijfels gebaseerd zijn. Bescherming van de vos is de partij kennelijk ontschoten.

Conclusie

Het GPV is een beginselpartij die zich kennelijk heeft laten overhalen tot de verkeerde beginselen. Onderdelen van de schepping mogen, wat het GPV betreft, vernietigd worden zonder dat daar enige noodzaak toe bestaat. Het zou goed zijn de partij aan te schrijven op haar beginselen in relatie tot de massamoord onder weerloze dieren waar de partij nu voor op lijkt te komen.

SGP

De SGP vindt en vond dat de jacht ten behoeve van beheer en consumptie moet worden toegestaan. In haar eindverslag blijft de SGP bij haar stellingname. Wel is ze voorstander van invoering van een zorgplichtbeginsel. De SGP is niet overtuigd van de noodzaak het aantal bejaagbare soorten terug te brengen tot zes.

Conclusie

De SGP zou aangesproken moeten worden op haar bijbelse principes. De zinloze dood van miljoenen dieren valt niet in overeenstemming te brengen met de beginselen van de partij. Het is goed de partij hierop in brieven te wijzen.

RPF

De RPF stelde in 1994 tegenstander van de plezierjacht te zijn en voor de bescherming van vossen in draag- en zoogtijd. Beheersjacht wil de partij afwegen tegen alternatieven. In het eindverslag zegt de partij evenwicht te missen in de voorstellen van de minister. De wet besteedt teveel aandacht aan de jacht en te weinig aan een actief beschermingsbeleid per soort. De RPF wil een adviescollege waarin alle betrokken partijen (jagers, dieren- en natuurbeschermers, wetenschappers en grondbezitters) vertegenwoordigd zijn. Ze heeft moeite met de jacht op de bedreigde patrijs en met het beschermen van kraaiachtigen. Over de bescherming van vossen in draag- en zoogtijd spreekt de partij niet meer. De RPF wil een zorgplichtbeginsel.

Conclusie

Van de kleine christelijke partijen stelt de RPF zich overduidelijk het meest constructief op ten aanzien van natuurbescherming. Toch wankelt het partij standpunt onder invloed van de jachtlobby. De belofte bescherming van de vos is vergeten. Het zou goed zijn de partij per brief te herinneren aan de goede voornemens van

1994 en aan haar verantwoordelijkheid ten aanzien van de natuur op grond van haar beginselen.

Groen Links

In 1994 stelde Groen Links dat jacht alleen is toegestaan bij onaanvaardbare maatschappelijke schade en pas nadat alternatieve verjagingsmethoden zijn beproefd. Algehele en volledige bescherming dient uitgangspunt te zijn en dus moet recht gedaan worden aan het beginsel van de intrinsieke waarde.

In het eindverslag stelt Groen Links dat benutting geen redelijk doel is voor de jacht. Soortbescherming en intrinsieke waarde behoren nevensgeschikte doelstellingen van het faunabeleid te zijn. Groen Links betreurt het handhaven van de zes bejaagbare soorten, maar neemt met instemming kennis van het wetsvoorstel omdat het belangrijke verbeteringen laat zien ten aanzien van het eerdere voorstel.

Conclusie

Groen Links is en was tegen de plezierjacht. Groen Links houdt woord. We mogen ervan uitgaan dat de partij zich ook hard zal maken voor de bescherming van vossen en het afschaffen van de drijfjacht op wilde zwijnen. Een bemoedigend briefje kan nooit kwaad!

SP

De SP wijst plezierjacht principieel af. In 1994 was de partij nog niet in de kamer vertegenwoordigd, maar in het verkiezingsprogramma van de partij wordt de jacht afgewezen wanneer daar geen objectief aantoonbare noodzaak voor is en diervriendelijke alternatieven geen kans hebben gehad. Alle jacht die niet past in het 'nee, tenzij'-principe moet worden afgewezen.

In haar uitgebreide eindverslag vraagt de SP om verdergaande maatregelen om de plezierjacht af te schaffen, inclusief de drijfjacht op wilde zwijnen. De SP wil bescherming voor vossen en patrijzen en verwacht dat in de nieuwe faunabeheereenheden een evenwichtige vertegenwoordiging van alle betrokken partijen zal plaatsvinden. De SP wil de intrinsieke waarde als uitgangspunt van de nieuwe wet zien en vraagt de minister ook de zes soorten die in het voorstel bejaagbaar blijven daaronder te laten vallen.

Jachttoerisme dient verboden te worden en noodzakelijk afschot dient in handen van professionals te komen. Hobbyjacht dient te worden afgeschaft.

Conclusie

De SP gaat het meest ver in haar afwijzing van de plezierjacht en neemt als enige partij actief stelling tegen de drijfjachten op wilde zwijnen zoals die in de Kroondomeinen bij het Loo plaatsvinden. Een bemoedigend briefje kan geen kwaad.

Unie 55 +

Unie 55+ vond in 1994 al dat de intrinsieke waarde van het dier uitgangspunt dient te zijn van de faunawetgeving, nevensgeschikt aan soortenbescherming. In haar eindverslag constateert Unie 55+ dat ongerechtvaar-

digde benutting en bestrijding van dieren in strijd is met het beginsel van de intrinsieke waarde. De unie wijst plezierjacht af.

Conclusie

De Unie 55+ is en blijft tegen plezierjacht en verdient steun voor dat standpunt. Een briefje of een telefoontje van die strekking wordt op prijs gesteld.

Overige partijen

Van de overige partijen is niet bekend welk standpunt zij innemen ten aanzien van de nieuwe Flora- en faunawet. Omdat het erom kan spannen bij de behandeling van de Flora- en faunawet en de kleine fracties een doorslaggevende stem zouden kunnen hebben, kan het nuttig zijn ook deze fracties van uw zorgen op de hoogte te stellen.

Schrijf uw volksvertegenwoordiger!

Aarzel niet en schrijf de door u gekozen volksvertegenwoordiger over uw zorgen ten aanzien van de nieuwe Flora- en faunawet. Uw brief kan in deze kwestie van doorslaggevende betekenis zijn!

Alle fracties zijn te bereiken via het algemene adres van de Tweede Kamer in Den Haag:

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

De namen van de woordvoerders van de verschillende fracties in de Tweede Kamer zijn:

PvdA	Mevr. W.J.C. Swildens-Rozendaal
VVD	W.H.J. Pastoors
CDA	Mevr. A.M.A. Van Ardenne- Van der Hoeven
D'66	Bob van der Bos
Groen Links	Mevr. M. Vos
GPV	E. van Middelkoop
SGP	B.J. van der Vlies
SP	R.J.L. Poppe
Groep Nijpels	Mevr. E.G. Aiking-van Wageningen
RPF	DJ. Stellingwerf
OAV	Mevr. WJ. Verkerk
Unie 55 +	HA. Leerkes

Ten aanzien van de nieuwe Flora- en faunawet heeft Kritsch Fauna-beheer een lijst opgesteld van zaken die zij (anders) geregeld zou willen hebben. Deze verlanglijst bieden wij de politici in Den Haag graag aan.

Onze Verlanglijst

- Ook de 'zes soorten', fazant, konijn, houtduif, wilde eend en in elk geval haas en patrijs niet langer vrij bejaagbaar.
- Geen algemene onbeschermdeverklaringen voor diersoorten.
- Publicatieplicht voor voornemen tot afgeven jachtvergunning.
- Breed samengestelde faunabeleidseenheden waarin alle betrokken partijen zitting hebben.
- Geen aan jagers gedelegeerde verantwoordelijkheden in controle en vergunningverlening.
- Jacht uitsluitend toestaan volgens strikt nee, tenzij principe.
- Het voorkomen van onnodig lijden moet wettelijk verplicht gesteld worden.
- Er moet een algemeen jachtverbod komen in broed-, rui-, zoog- en draagtijd.
- Er moeten openbare registers komen van alle uitgereikte jachtakten, jachtcontracten, jachtvergunningen en ontheffingen.
- Een totaalverbod op de drijfjacht op wilde zwijnen, zoals die plaatsvindt in de Kroondomeinen rond paleis het Loo.
- Het verschijnsel 'gastjagers' dient verboden te worden omdat het in strijd is met zorgvuldig beheer.
- De kerngebieden en verbindingzones van de Ecologische Hoofdstructuur moeten jachtvrij worden.
- Het gebruik van jachtvogels moet verboden worden.
- Het gebruik van levende lokvogels (eenden met een touwtje met een steen aan hun poot) moet verboden worden.
- Het rapen van Kievitseieren moet verboden worden, omdat het in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn.
- Grote hoefdieren mogen niet langer door hobbyjagers bejaagd worden in omrasterde terreinen die kleiner zijn dan 15.000 hectare.
- Beëindiging van de '1 ha regeling' voor de jacht op waterwild.
- Het schrappen van de plicht 'een redelijke wildstand' te bewerkstelligen. Dit is een vrijbrief voor jagers om onder het mom van schade-bestrijding dieren te doden. Bovendien ontbreekt de mogelijkheid voor toetsing.
- Het doden en/ of bemachtigen van in het wild levende dieren moet in de wet worden aangeduid als jagen. Ook wanneer het gaat om beschermde diersoorten die op bijzondere vergunning worden bejaagd. Het feit dat er in het geval van bijvoorbeeld de knobbelzwaan (5.000 slachtoffers per jaar) geen sprake zou zijn van jacht maar van 'landbouwschade-bestrijding met het jachtgeweer' werkt onnodig versluierend naar het publiek.

Een rad van avontuur

UITVOERING VERGUNNINGEN BELEID

Pauline de Jong

**Afgelopen jaar is het dan
eindelijk gelukt: Na een jarenlange
voorbereiding legde
onze minister van Landbouw,
Natuurbeheer en Visserij
de Tweede Kamer
de concept tekst van de
(nieuwe) Flora- en faunawet voor.
Het ontwerp van deze wet
wordt waarschijnlijk rond
juli/augustus 1997
door de Tweede Kamer behandeld.
De wetswijzigingen en de
daarop vooruitlopend
reeds genomen maatregelen
hebben ook de nodige
gevolgen voor het
vergunningen-beleid.
Maar of het er nu allemaal
veel duidelijker op geworden is?**

Oordeelt u zelf.

Op dit moment zijn er vier wetten, die elk een onderdeel van de inheemse fauna als onderwerp hebben: Jachtwet, Vogelwet, Natuurbeschermingswet en Visserijwet. Om deze versnippering tegen te gaan wordt al zeker vijftien jaar gesproken over het opstellen van één wet, waarin de bescherming van alle inheemse diersoorten wordt

geregeld. Naast deze trend tot integratie en vereenvoudiging is er ook een ontwikkeling gaande richting decentralisatie en delegatie. Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is en blijft verantwoordelijk voor het beleid inzake de in Nederland in het wild levende dieren. De minister zet de grote lijnen uit in de vorm van wetgeving, waarna de uitwerking en uitvoering aan de lagere overheden wordt overgelaten. Het delegeren van bevoegdheden moet echter op een wet zijn gebaseerd. In de huidige Jachtwet ligt de verantwoordelijkheid nog geheel bij de minister zelf. Er is hierin geen sprake van delegatie. In het ontwerp voor de Flora- en faunawet is hierin wel voorzien. De behandeling van deze wet zal nog wel enige tijd in beslag nemen en hierop heeft de minister niet willen wachten. Hij heeft daarom eind 1995 een constructie bedacht, waarin hij de bevoegdheid om bepaalde vergunningen te verlenen heeft doorgeschoven naar de provincies in de vorm van een mandaat. Dit betekent dat de minister nog steeds verantwoordelijk blijft en dat deze constructie dus niet in strijd is met de wet. Wel is de minister daarmee af van alle vervelende bijkomstigheden zoals het moeten beoordelen van vergunningaanvragen en het moeten motiveren van een afwijzing.

Bezwaarschriften

Voor de burger is de situatie er niet duidelijker op geworden. Duidelijk is wel waar hij een vergunning aan moet vragen en waar hij informatie kan krijgen over verleende vergunningen. Onduidelijk is echter waar hij bezwaar kan maken tegen het wel of juist niet verlenen van een vergunning. Ook bij de gemandateerde overheden zelf blijkt hierover geen eenduidigheid te bestaan. De ene provincie behandelt een bezwaarschrift zelf, terwijl een andere provincie, bijvoorbeeld Limburg, deze doorstuurt naar de minister. De minister blijkt de zaak dan vervolgens zonder pardon weer terug te verwijzen naar de provincie. Kortom, verwarring alom en de vraag is: Wie heeft gelijk? Naar onze mening heeft de provincie Limburg het in dit geval bij het rechte eind. Een mandaat is slechts een volmacht om namens de minister een beleid uit te voeren. De minister blijft verantwoordelijk en is dus ook de instantie die op een bezwaar dient te beslissen. Het ligt voor de hand dat als de overheid zelf al verstrikt raakt in de wirwar van regels en richtlijnen rond vergunningverlening, de burger het spoor helemaal gauw bijster is. Het gebeurt dan ook regelmatig dat mensen, die menen op illegale praktijken te stuiten, niet of veel te laat de benodigde informatie over een al of niet verleende vergunning krijgen. Om u hierbij op weg te helpen, geven wij hieronder een kort overzicht door wie welke vergunningen worden verleend en hoe u hierover informatie kunt verkrijgen.

Welke informatie zoekt u en waar kunt u daarvoor terecht?

Commissaris van de Koningin

In elke provincie is de Commissaris van de Koningin, op basis van het Vogelbesluit 1994, bevoegd bepaalde vergunningen te verlenen met betrekking tot *beschermde vogels*:

- - Op basis van artikel 10 van de Vogelwet kan de

Commissaris van de Koningin kan vergunning verlenen voor het doden van beschermde vogels. Het betreft in dit geval meestal knobbelzwanen, maar ook het doden van holenduiven, turkse tortels, waterhoentjes, blauwe reigers en roeken behoort tot de mogelijkheden.

- Op basis van artikel 22 kan de Commissaris van de Koningin vergunning verlenen voor het gebruik van vuurwapens voor het doden van beschermde vogels. Een dergelijke vergunning mag alleen worden verleend indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat bij het voorkomen van belangrijke schade of overlast.

College van Gedeputeerde Staten

Sinds 1 januari 1996 heeft de minister van Landbouw enige uitvoerende taken gemandateerd aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincies.

- Op basis van artikel 20 van de Jachtwet is elke GS bevoegd de jacht te sluiten als gevolg van bijzondere weersomstandigheden (ernstige kou, warmte met botulisme als gevolg etc.)
- Op basis van artikel 53 van de Jachtwet kan GS vergunning verlenen voor het bestrijden van schade.
- Op basis van artikel 27/54 van de Jachtwet kan GS vergunning verlenen voor bejagen van 'grofwild' te weten edelherten, wilde zwijnen en reeën.
- Op basis van artikel 54 van de Jachtwet kan GS beschikking maken die bevoegdheid geeft wild en door de minister aangewezen exoten ter voorkoming van schade te bestrijden op gronden van derden.
- Aangewezen exoten zijn: verwilderde nerts, wasbeer, marterhond, muskusrat, beverrat, nijlgans, rosse stekelstaart en Siberische grondeekhoorn.
- Op basis van artikel 22 van de Vogelwet kan GS vergunning verlenen voor gebruik vuurwapens voor het doden van onbeschermde vogels (kok-, zilvermeeuw, spreeuw en huismus).
- Op basis van artikel 12 van het Vogelbesluit kan GS ontheffing verlenen om met behulp van verboden middelen onbeschermde verklaarde vogels te vangen en te doden.
- Op basis van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet kan GS vergunning verlenen om in een beschermd natuurmonument schadelijke handelingen te verrichten.
- Op basis van artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan GS een beheerplan vaststellen waar bijvoorbeeld jacht een integraal onderdeel vormt.

LASER

LASER, het bureau Landelijke Service bij Regelingen, is de uitvoerder van het Ministerie van Landbouw. Echter ook voor de provincies voert LASER de regelingen uit. Dit houdt in dat het bureau aan de hand van uitvoeringsinstructies vergunningen verleent. LASER is verdeeld over vijf regio's die elk de regelingen in enkele provincies uitvoeren.

Behalve het verlenen van vergunningen heeft LASER ook tot taak het verstrekken van informatie over verschillende regelingen bijvoorbeeld over de achtergrond ervan, de werking, wie ervoor in

aanmerking komt en over te volgen procedures. In de praktijk betekent dit dat wanneer men een afschrift wenst te ontvangen van een door GS verleende vergunning, men dit verzoek moet richten tot LASER in de regio waaronder de betreffende provincie valt.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Voor alle vragen, waarop zowel LASER als de Commissaris van de Koningin als Gedeputeerde Staten geen antwoord kunnen of willen geven kunt u terecht bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Adressen

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
Directie Natuurbeheer
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon (070) 379 39 11

Commissarissen Groningen

van de Koningin
de heer J.G.M. Alders
Postbus 610
9700 AP Groningen
Telefoon (050) 316 4911

Friesland

de heer drs. L.M.L.H.A. Hermans
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden
Telefoon (058) 292 59 25

Drenthe

de heer A.L. ter Beek
Postbus 122
9400 AC Assen
Telefoon (0592) 36 55 55

Overijssel

de heer mr. J.A.M. Hendriks
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon (038) 425 25 25

Gelderland

de heer J. Kamminga
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
Telefoon (026) 359 9111

Utrecht

de heer Jhr. drs. P.A.C. Beelaerts
van Blokland
Postbus 80300
3508 TH Utrecht
Telefoon (030) 258 91 11

Flevoland

de heer J.C.J. Lammers
Postbus 55
8200 AB Lelystad
Telefoon (0320) 272411

Noord-Holland

de heer prof. dr. J.A. van Kemenade
Postbus 123
2000 MD Haarlem
Telefoon (023) 514 31 43

Zuid-Hol land mevrouw ir. J.M. Leemhuis-Stout
Postbus 90602
2509 LP 's-Gravenhage
Telefoon (070) 441 6611

Zeeland de heer drs. W.T van Gelder
Postbus 6001
4330 LA Middelburg
Telefoon (0118) 63 1011

Noord-Brabant de heer mr. F.J.M. Houben
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12

Limburg de heer mr. B.J.M. baron van
Voorst tot Voorst
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
Telefoon (043) 389 99 99

Gedeputeerde Staten van de provincies

Voor alle provincies geldt dat Gedeputeerde Staten bereikbaar zijn via hetzelfde adres en telefoonnummer als de Commissaris van de Koningin van die provincie. Correspondentie aan Gedeputeerde Staten van een provincie kan dus gericht worden aan het betreffende adres uit de lijst hierboven.

LASER regie Noord (Groningen, Friesland en Drenthe)

Postbus 30025
9700 RM Groningen
Telefoon (050) 520 48 44

LASER regie Oost (Overijssel en Gelderland)

Postbus 363
7400 AJ Deventer
Telefoon (0570) 66 99 47

LASER regie Noordwest (Noord-Holland, Zuid-Holland , Utrecht en Flevoland)

Postbus 21
1110 AA Diemen
Telefoon (020) 495 36 00

LASER regie Zuidwest (Zeeland en westelijke deel van Noord-Brabant)

Postbus 1191
3300 BD Dordrecht
Telefoon (078) 639 53 01

LASER regie Zuidoost (Limburg en oostelijk deel van Noord-Brabant)

Postbus 965
6040 AZ Roermond
Telefoon (0475) 39 67 01

Ook de havik is veelal slachtoffer van klemmen, vergiftigd aas en het geweer(foto: Pieter Eibers).

ROOFVOGELMOORD

Eind januari sloeg de Werkgroep Roofvogels Nederland te Appelscha groot alarm over de massale slachting onder roofvogels. Vele tientallen haviken, buizerds, spersers en andere soorten roofvogels waren volgens de werkgroep de laatste tijd slachtoffer geworden van klemmen, vergiftigd aas en het geweer. Het aantal slachtoffers van de illegale roofvogelvervolging zou nog nooit zo hoog zijn geweest.

De werkgroep brengt de hetze tegen de roofvogels in direct verband met de acties tegen de invoering van de nieuwe Flora- en faunawet. Als die wet wordt ingevoerd zal niet langer zonder vergunning op vossen en kraaien mogen worden gejaagd.

Het wetsvoorstel heeft, zoals bekend, veel verzet opgevoerd in jagerskringen. WRN zegt dat de jagers een mediaoffensief zijn begonnen om de publieke opinie te manipuleren. Daardoor verschijnen voortdurend alarmerende berichten in de pers over de bedreiging van de weidevogelstand en het verdwijnen van fazanten en patrijzen. Als oorzaak daarvan worden steeds vossen en kraaien genoemd. Hoewel de jacht op roofvogels al jaren verboden is, komt het volgens de werkgroep de jagers goed uit om in deze hetze ook de roofvogels, die zij óók als hun concurrenten beschouwen, weer mee te nemen. Het Instituut voor Diergeneeskundig Onderzoek in Lelystad, dat de doodsoorzaak van de vele ingezonden roofvogelkadavers vaststelt, zegt dat een groot deel van de dieren vergiftigd aas heeft gegeten. Helaas wordt slechts een heel klein deel van de daders van dit soort praktijken opgespoord. In januari, toen de verzwakte en uitgehongerde roofvogels door de kou een gemakkelijke prooi vormden, werd een boerenjager in een natuurgebied bij Ommen op heterdaad betrapt bij het uitzetten van vergiftigd aas in een wildklem. Bij de jager thuis werden door de politie zeven geklemde, dode buizerds aangetroffen. In haar commentaar op de roofvogelmoord zegt de KNJV bij monde van de heer Lulof dat zij nèt zo tegen de roofvogelvervolging is als de WRN. Volgens de vereniging staat zeker niet vast dat jagers steeds de schuldigen zijn. De KNJV, aldus Lulof, wil de WRN graag helpen bij het bestrijden van de roofvogelvervolging. Met de werkgroep Roofvogels Nederland hopen we van harte dat dit helpt!

Verboden toegang

JACHT IN RUSTGEBIEDEN

Pauline de Jong

**De Dierenbescherming
en Stichting**

Kritisch Faunabeheer

zijn een actie gestart

tegen de jacht

in rustgebieden.

Rustgebieden

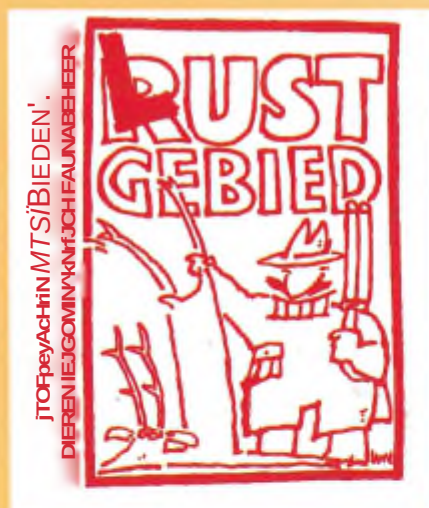
zijn te herkennen

aan de bordjes met

de tekst

'Rustgebied voor het wild.

Verboden toegang'.

De rustgebied-bordjes worden aangetroffen bij zowel Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Provinciale Landschappen als bij particuliere grootgrondbezitters. Deze zogenaamde rustgebieden zijn in de meeste gevallen niet anders dan voor het publiek afgeschermd gebieden waar jagers ongestoord hun gang kunnen gaan. Steevast worden daar voederplaatsen met likstenen en lekkere hapjes in de vorm van luzerne, boekweit en hooi aangetroffen. Ook een jachthut ontbreekt zelden. De rustgebieden vormen een onderdeel van een systeem dat ervoor zorgt dat de grote hoefdieren in Nederland onzichtbaar zijn en blijven voor het natuurminnend publiek. Kritisch Faunabeheer en de Dierenbescherming zijn nu een stickeractie gestart om deze 'rustgebieden' te ontmaskeren als 'lustgebieden' voor jagers. De allesverduidelijkende stickers zijn getekend door Len Munnik.

**De natuur
versnipperd**

De natuur in Nederland, en met name de Veluwe, wordt ontsierd door rasters, hekwerken en prikkeldraad. Deze ijzeren obstakels zijn er om grote grazers in de vorm van schapen en runderen binnen een bepaald gebied te houden. Een andere reden voor de aanleg is dat

Als gevolg van de jacht zijn edelherten bang van mensen. Dat is voor de mensen als voor de herten slecht (foto: Geurt Besselink).

de ene jachthouder niet wil dat zijn wilde zwijnen overlopen naar het jachtveld van zijn buurman. Daarnaast is een perceel jonge boompjes vaak omgeven door hekwerk om elk dier dat wel een groen blaadje lust buiten te sluiten. De laatste decennia zijn daar ook de wildkerende rasters langs autosnelwegen bijgekomen alsmede de honderdduizenden guldens kostende uitrastering van de landbouw-enclaves om de landbouwgebieden te vrijwaren van wildschade. Op deze manier is de natuur dus in veel gevallen niet die oase van rust en ruimte die men zou verwachten, maar biedt het veelal een aanblik van een soort concentratiekamp.

Afgezien van deze fysieke barrières zijn er ook de bordjes 'verboden toegang', waardoor bepaalde delen van de natuur tot verboden gebied worden verklaard voor het publiek. De belevingswaarde van de natuur voor de recreant hangt evenwel sterk samen met de aanwezigheid van grote en vooral ook zichtbare dieren. Aan de hand van de historie van het edelhert zal duidelijk worden waarom de grote zoogdieren in ons land meestal onzichtbaar zijn voor de natuurgerichte recreant. Edelherten zijn tegenwoordig schuwe nachtdieren die elke confrontatie met mensen trachten te vermijden. Ze zijn echter niet altijd zo geweest.

Grote hoefdieren in de dekking

Edelherten kunnen een gewicht bereiken van 250 kilogram en snelheden van 60 kilometer per uur. De dieren beschikken bovendien over uitstekende zintuigen, zodat ze hun vijanden horen, zien of ruiken. Door hun snelheid zijn ze in staat bijna elke vijand voor te blijven. Daarnaast beschikken de dieren over vlijmscherpe hoeven, waarmee ze bijvoorbeeld een wolf met één trap uit kunnen schakelen. Edelherten leven in roedels en bewonen van nature open terreinen met een goed uitzicht. Tot de zestiger jaren konden men dan ook op klaarlichte dag roedels edelherten aantreffen. Vanaf de zestiger jaren zijn de edelherten steeds meer veranderd in nachtdieren die het grootste deel van de dag doorbrengen in dichte dekking. Pas bij het vallen van de avond verlaten zij met de grootste mogelijke voorzichtigheid de veilige dekking van het bos. Dit angstige gedrag is veroorzaakt door de jacht. Hoewel edelherten zich, zoals gezegd, tegen predatoren met tanden en klauwen uitstekend kunnen verweren, werken hun zintuigen niet tegen de mens met 'afstandswapens', zoals pijlen, speren en tegenwoordig vuurwapens. Door te blijven staan vormt het dier één grote schietschijf! Als gevolg van de jacht is er daardoor al eeuwenlang sprake van selectie ten gunste van de meest schuwe exemplaren. Door de leefwijze in roedels, waarbij een oude, ervaren hinde de roedel leidt, wordt de kalfjes al vroeg een diepgewortelde angst voor mensen bijgebracht. Dit beeld wordt bevestigd door ervaringen in het buitenland. In gebieden waar geen jacht plaatsvindt zijn de dieren tot op enkele tientallen meters te benaderen, terwijl de vluchtafstand in gebieden waar de herten wel worden bejaagd al gauw enige honderden meters bedraagt.

Recreatiedruk

Door de stijgende recreatiedruk als gevolg van de toegenomen vrije tijd hebben de dieren steeds minder tijd om overdag ongestoord actief te zijn. Ze zijn zich als gevolg hiervan steeds meer terug gaan trekken in dichte dekking om te kunnen herkauwen. Deze ontwikkeling is door

de (jagende) mens nog versterkt. Er werden rustgebieden ontwikkeld, waar recreanten niet worden toegelaten. Dit heeft er weer toe geleid dat de dieren zich gingen concentreren in deze relatief kleine gebieden. Het risico van grote concentraties dieren is dat ziekten en parasieten de kans krijgen zich snel te verspreiden. Een ander probleem wordt veroorzaakt door het feit dat edelherten als herkauwers zeker in de zomer ook bij daglicht regelmatig moeten eten. Gevolg hiervan is dat de rustgebieden al snel overbegraasd raken. Om dit te compenseren is de mens gaan

bijvoeren en zijn er drinkplaatsen en wildakkers aangelegd. Resultaat is dat de noodzaak om natuurlijk voedsel te gaan zoeken steeds kleiner is geworden en de dieren nog sterker aan de rustgebieden worden gebonden. Bijkomend effect van de bijvoeding is dat de populatie relatief snel kan toenemen, waardoor jagers de legitimatie krijgen om met behulp van een geweer regulerend op te treden. Omdat de dieren overdag zoveel mogelijk tijd in de rustgebieden doorbrengen vindt de jacht steeds in of langs de rand van deze gebieden plaats. Het gevolg is

dat het negatieve beeld dat de herten van mensen hebben nog eens wordt versterkt.

De angst van edelherten voor mensen is voor beide partijen slecht. Nederland is dichtbevolkt en mens en dier moeten daarom de ruimte samen delen. De kans op ontmoetingen met mensen is derhalve groot, waardoor de herten vrijwel voortdurend op de vlucht zijn en hun leefgebied slechts zeer gedeeltelijk kunnen gebruiken. Het gevolg van het schuwe gedrag van de herten is dat de kans op het zien van deze dieren voor de meeste mensen toch

bijzonder klein is. En als er dan toch een ontmoeting plaatsvindt ziet de recreant meestal alleen maar een glimp van een vluchtend dier, hetgeen bepaald niet is wat de natuurliefhebber wandelaar zich van zijn bezoek aan de natuur had voorgesteld.

De oplossing

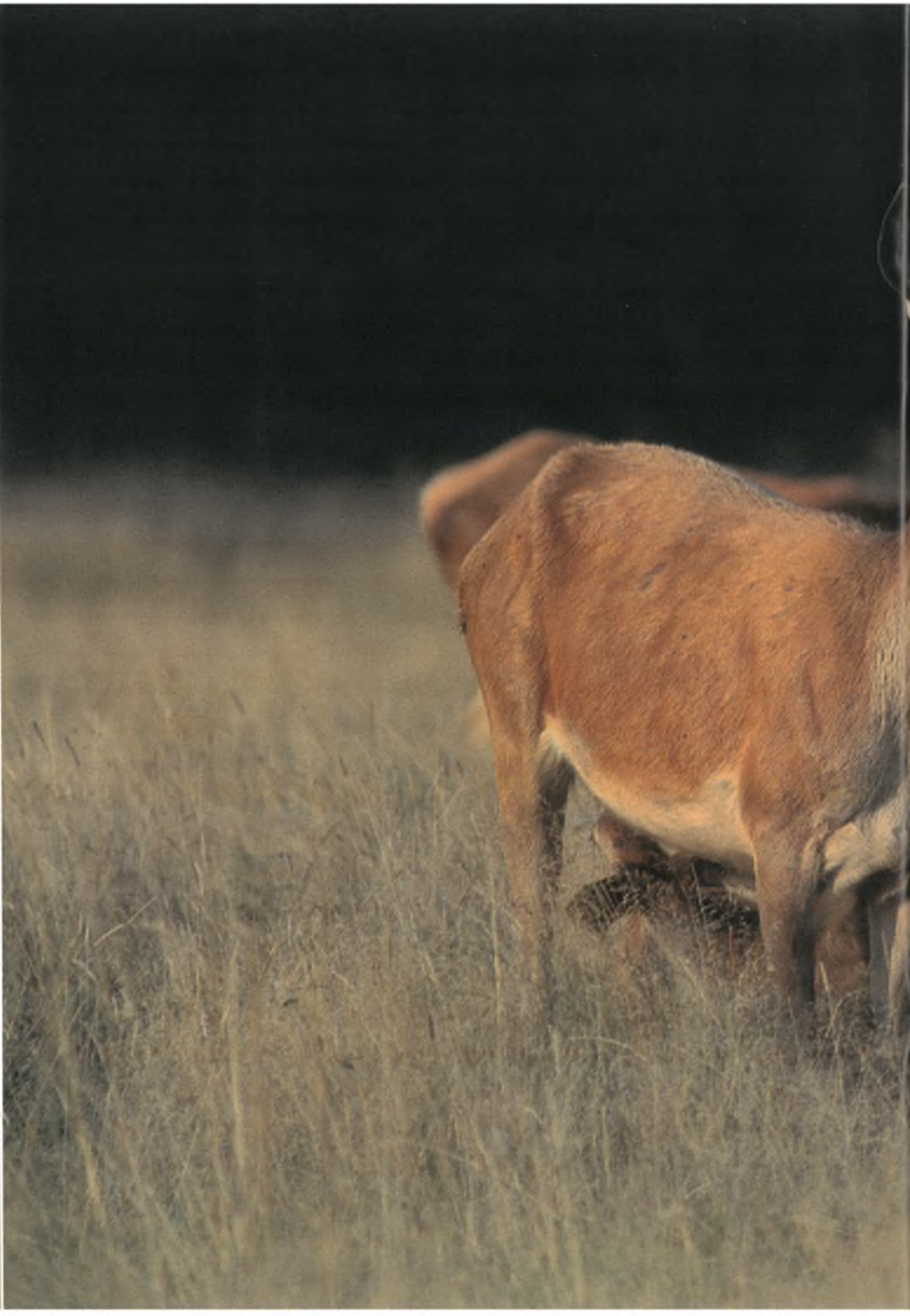
Om ervoor te zorgen dat de grote hoefdieren hun hele leefgebied optimaal kunnen gaan benutten is het van groot belang dat deze dieren minder schuw worden. In ons dichtbevolkte land is de kans op een

ontmoeting met mensen altijd heel groot. De schuwe dieren schrikken dus telkens weer en zijn voortdurend op de vlucht. Het is daarom voor de herten zelf (maar ook voor andere grote zoogdieren) veel beter wanneer ze gewend raken aan mensen en leren dat ze daarvoor niet bang hoeven te zijn. Hiervoor moet voorkomen worden dat zij negatieve ervaringen met mensen opdoen. Dat kan worden bereikt door de manier van aantalsregulatie te veranderen en dus in ieder geval de hobbyjacht door amateurs te verbieden. Wanneer er al beheersjacht noodzakelijk is dan moet dit door een klein aantal professionals worden uitgevoerd en bij voorkeur in een zo kort mogelijke periode van het jaar. De koppeling tussen mens en gevaar moet worden doorbroken. Daarnaast is het nodig dat de dieren juist positieve ervaringen met mensen opdoen. Dit kan worden gerealiseerd door de dieren veelvuldig in contact te laten komen met ongevaarlijke mensen. De herten zullen hiervoor gedwongen moeten worden om overdag uit de dichte dekking te komen. Het bijvoeren moet worden gestopt, waardoor de dieren dan zelf op zoek zullen moeten gaan naar voedsel. Vervolgens moeten de ondoorzichtige rustgebieden worden opgeheven en moet een aantal halfopen terreinen tijdelijk de status van 'rustgebied' krijgen. Dit zijn gebieden waar mensen niet mogen komen en van waar uit de dieren wel een goed zicht hebben op passerende en blijkbaar ongevaarlijke wandelaars. Langer wachten met het toepassen van bovenstaande aanbevelingen is onaanvaardbaar. Het is toch te gek en tegennatuurlijk dat grote, sterke en weerbare dieren zich, als gevolg van de hobby van enkele Nederlanders, overdag als konijnen in het donkere bos moeten verstoppen.

Edelherten zijn tegenwoordig schuwe nachtdieren.

*Op de volgende pagina:
Zogende hinde
(foto's: Geurt Besselink.).*

**Als er één plaats in ons land
is waar de natuur nog haar
gang kan gaan moet
dat wel het Nationale Park
de Hoge Veluwe zijn.
Dat denken veel mensen.
Anderen zeggen dat het
park zich steeds meer
ontwikkelt tot toeristisch
attractiepark. Dat niet de
natuur centraal staat, maar
de mens. En dat zelfs in het
jachtbeleid er alles aan
gedaan wordt om een
handjevol kapitaalkrachtige
jagers een plezierig
jachtseizoen te bezorgen.
Alle reden om eens op
onderzoek te gaan tijdens
een jachtdag in het
Nationale Park. Een bezoek
met zes waarnemers, dat
uitstekend past in het
grotere onderzoek dat we
naar het faunabeheer
op de Hoge Veluwe instelden
en dat binnenkort
gereed zal zijn.**

Een jachtdag in het Nationale Park

GROETEN VAN DE HOGE VELUWE

Niko Koffeman

De maandag na St. Hubertus. Een mooiere jachtdag valt er voor de leden van het exclusieve gilde St. Hubert nauwelijks te bedenken. Het gilde kocht de jachtrechten van de Hoge Veluwe en verricht jaarlijks het 'noodzakelijk' afschot. Op zondagen mag er niet gejaagd worden in ons land, maar een dag later kan de jacht nog steeds heel goed in het teken staan van St. Hubertus, de wrede jager die zich bekeerde na een ontmoeting met een hert met een kruis tussen het gewei. Om onnavolgbare redenen is deze spijtoptant schutspatroom van de jagers geworden, hoewel zijn leven na z'n bekering - volgens de legende - een toonbeeld van deugzaamheid was, waarin voor de jacht absoluut geen plek meer was.

Bijkomend voordeel voor de jagers van maandag-jachtdag is dat de rest van Nederland op die dag kennelijk andere besognes heeft, zodat ze redelijk ongestoord hun gang kunnen gaan.

Op verkenning

Bij de ingang vraagt een alleraardigste dame achter het loket of we op de hoogte zijn van het feit dat het museum gesloten is op maandag. 'Nee, we komen niet voor het museum, dank u, doet u ons toch maar een kaartje'. Dan moeten we het zelf maar weten. We rijden het park binnen en zien bij jacht-opzienswoning 'de Pampel' dat het raak is vandaag. Het gedrag van jagers is voorspelbaarder dan wat ook voor wie er zich enigszins in verdiept.

Op de weg voor de pampel staat het vol met bovenmodale groene auto's waarvan de meeste over vierwiel-aandrijving beschikken. Achterop de auto's prijkt vrijwel zonder uitzondering een sticker van de KNJV of een andere - minder openlijke - jagersorganisatie zoals 'Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu'. We rijden voorbij de Pampel en slaan linksaf langs het museum, de Pollen en de Plijmen door. Even voorbij de

Op de weg voor de Pampel staat het vol met bovenmodale auto's (foto: Rob Busser).

Compagnieberg, in het voormalig cultuurgebied onder Schaarsbergen, staan op slordige wijze wat groene jeeps geparkeerd aan het begin van een zandpad. We splitsen ons op en wandelen het geaccidenteerde terrein in, om te zien hoe de 'faunabeheerswerkzaamheden' dit jaar benoemd zullen zijn op de bordjes verboden toegang. 'Rustgebied voor het grofwild?', 'Reservaat voor natuurlijke ontwikkeling?' De eufemismen van jagers om hun bloeddorstige hobby te maskeren en van maatschappelijk nut te voorzien kent vrijwel geen grenzen.

We wandelen naar een speciaal aangelegde voerakker die we al eerder ontdekt hadden. Rond de akker staan gecamofleerde schiethutten. Ze zijn onbemand. Midden op het veldje hangt in een eik een automatische voederkorf waar op gezette tijden maïs uitkomt. Later horen we van een jachtopziener dat die dient voor het bejagen van wilde zwijnen bij maanlicht (!)

Prettige wandeling

We wandelen verder, en treffen op een heuvel een oude jager die zo geconcentreerd met z'n geweer in de aanslag zit, dat hij ons niet aan hoort komen. Pas als we vlak achter hem zijn schrikt hij op. Hij ontspant op onze vraag of ze 'nog een beetje willen bijten vandaag'. Hij vertelt enthousiast over de mannen, die rondlopen met fel oranje hesjes om het wild in beweging te brengen in de richting van de jagers. We vragen of we met hem op de foto mogen. Dat mag, al mompelt hij wel dat je tegenwoordig zo uit moet kijken met al die actievoerders. Gelukkig zijn wij alleen maar aardige natuurliefhebbers, die een praatje komen maken. Of we gevaar lopen? De oude jager raadt ons wel aan op de paden te blijven, zonder dat kan hij niet voor onze veiligheid instaan.

Behulpzaam wijst hij ons waar de andere jagers zich bevinden, opdat we ter hoogte van die posten extra op onze hoede kunnen zijn. We wandelen linea recta naar de volgende post om te checken hoe veilig een niets vermoedende wandelaar is die zich verpoost op de Hoge Veluwe. Opnieuw een allervriendelijkste jager, die wel voor alle zeker-

heid z'n patroon uit z'n geweer haalt als hij ons ziet naderen. Je hoort 'm denken 'je weet 't maar niet tegenwoordig en om nou met je eigen geweer....brrrr!' Als echter blijkt dat we positief ingestelde belangstellende natuurliefhebbers zijn, wil de jager ons wel wat meer vertellen. Nee, hij jaagt niet met hagel, maar met een kogel met een loden punt. De punt vervormt wanneer die het lichaam binnentreedt, zodat het geschoten dier of snel dood is of goed kan worden opgespoord door de honden doordat het veel bloedverlies heeft. We mogen foto's maken van de patroon die de jager bereidwillig voor z'n loden jas houdt, gekanteld, zodat het projectiel licht vangt. Ook deze jager maakt zich bezorgd over ons welzijn. Zijn geweer heeft een reikwijdte van zeven mijl en je mag nooit uitsluiten dat een kogel afketst tegen bijvoorbeeld een boom. Het zou slordig zijn, als wij geraakt zouden worden

Een oude jager is zó geconcentreerd, dat hij de waarnemers niet hoort aankomen (foto: Harry Voss).

in plaats van een hert, ree, moeflon of zwijn!

Ook deze jager vertelt ons over de drijvende mannen en honden die het wild in beweging moeten brengen, in de richting van de jagers. Hoewel we weten dat een dergelijke jachtvorm in Nederland streng verboden is waar het herten, reeën en moeflons betreft, houden we ons op de vlakte. We bedanken de jager en begeven ons naar het pad, opnieuw gewapend met extra informatie over de plaatsen waar de jagers positie hebben gekozen. Inmiddels horen we vanaf verschillende kanten schoten. Een moutainbiker op het pad vraagt ons wat er aan de hand is. We vertellen hem dat hij midden in een jachtpartij terecht gekomen is en de man verdwijnt - zichtbaar geschrokken - als een stipje aan de horizon. Ook een wandelende dame kunnen we ervan overtuigen dat het in het belang van haar eigen veiligheid is wanneer ze zich uit de voeten maakt.

Zelf wandelen we de grasvlakte op die grenst aan de Compagnieberg en horen tot onze schrik en verbazing een schot van heel dichtbij. Op enkele tientallen meters van ons stort een eenjarige hinde ter aarde. Zojuist geschoten door een jager die achter een heuveltje verschanst zit. Het dier staat op de heuvel als het dodelijk getroffen wordt, wij lopen achter het heuveltje op eenzelfde afstand als de jager heeft ten opzichte van de hinde: ongeveer tachtig meter. De jager heeft ons niet kunnen zien en schoot in de richting van de autoweg, eveneens buiten zijn gezichtsveld.

De zojuist geschoten hinde (foto: Niko Koffeman).

Levensgevaarlijk!

We zijn ons plotseling bewust van het levensgevaar dat we gelopen hebben, maar besluiten nu post te vatten bij de dode hinde, vanuit de wetenschap dat de jagers het dier binnen een uur van z'n ingewanden komen ontdoen - ontweiden - om op die manier het vlees veilig te stellen. Na een half uurtje verschijnen inderdaad een jager van het Hubertusgilde en een jachtopziener in dienst van het park. De jager en de jachtopziener voeren het ritueel van 'die Bruche' op, waarbij een dennetakje door de wond van de hinde gehaald wordt en op de hoed van de gelukkige schutter wordt geplant. Vervolgens houdt de jager het dode dier aan een loper (poot) vast en snijdt de jachtopziener de hinde open met een hartsvanger. Hij verwijdert hart, ingewanden en andere organen en geeft een stuk orgaanvlees aan zijn loslopende jachthond. Als een volleerde drijver heeft ook de hond een fluorescerende band om de hals. Jager en jachtopziener weten niet goed raad met de situatie, zeker niet wanneer we een vriendelijk praatje beginnen. De jachtopziener mompelt iets in de geest van: 'Ik wist wel dat de jager voor z'n goede schot gestraft zou worden door SKF met camera's', maar de jager vertelt zonder veel gêne over de inijkoperatie die zich aan zijn voeten voltrekt en die een gapend gat en een dampende bloedplas achterlaat. De hond mag het bloed oplicken, de resten van het orgaanvlees blijven in het veld achter voor raaf, vos en zwijn.

Foto

We vragen de jager of hij het niet jammer vindt dat hij geen trofee mee naar huis kan nemen. Hij betreurt dat inderdaad en vindt het ook jammer dat hij geen camera heeft meegenomen. Van ons aanbod om hem wat van onze foto's op te sturen maakt hij dankbaar gebruik. Hij krabbelt zijn naam en adres op een papiertje en maakt zich op die manier onbedoeld bekend als een Amersfoortse kandidaat notaris, die secretaris is van de Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu, een mantelorganisatie van de jagers, die vroeger Stichting Behoud Jacht, Natuur en Leefmilieu heette. Die naam werd om propagandistische redenen

ingekort. Jonkheer Mr. Th. Serraris heeft geen enkele wroeging over de zinloze dood van de hinde en lijkt ook niet erg schuld bewust waar het de levensbedreigende situatie betreft waarin hij wandelaars in publiek toegankelijk gebied heeft gebracht. Nergens waarschuwings- of verboden toegangsborden! De jonkheer blijft uiterst voorkomend naar de waarnemers van SKF, ook wanneer die met zes mensen en vier camera's registreren hoe de dode hinde in een Toyota Pick-up tussen de jagers gehesen wordt en afgevoerd. Ook het bedankbriefje dat we van Serraris ontvangen naar aanleiding van de toegezonden foto's, is bijzonder vriendelijk. Hij had zich ons veel agressiever, onbeleefder en ongenueerder voorgesteld!

Voor de ogen van de onthutste waarnemers voltrekt zich een bloedig tafereel (foto's: Niko Koffeman).

Proces verbaal

Dat niet iedereen die bij de jacht betrokken is zo mild over ons denkt bewijst de pas aangestelde jachtopzichter van de Hoge Veluwe, de heer Carrière. Hij maakt om 17.04 uur proces verbaal op tegen vier van onze waarnemers, omdat die volgens de regels, die een dag eerder ingingen, om 17.00 uur het park hadden moeten verlaten. Hij zegt dat hij van de directie strenge instructies terzake heeft ontvangen. 'Zeker vooral als ze tegen de jacht zijn?' vragen we hem. Hij knikt instemmend terwijl hij de auto van enkele andere ('Argusloze') bezoekers nakijkt, hoewel die inmiddels een kwartier over tijd zijn. Van onze grove wetsovertreding zal de officier van justitie nog opkijken! Net als de parkdirectie die inmiddels een officieel verzoek om uitleg heeft ontvangen naar aanleiding van de gebeurtenissen op 4 november.

Wordt vervolgd!

*De laatste vrijdag voor
Kerstmis is het traditionele
hoogtepunt van de jacht-
partijen in het Kroondomein.
De anders zo vredige
Veluwse bossen rond paleis
Het Loo in Apeldoorn
vormen dan het decor voor
de hofjacht: een bloedige
strijd tussen de gewapende,
koninklijke jagers en hun
weerloze tegenstanders, de
wilde zwijnen. Een ongelijke
strijd, waarin naast vele
doden ook veel gewonden
vallen, die soms meer dood
dan levend in de bossen
achterblijven wanneer de
jagers van het Hof en hun
drijvers allang weer achter
de borrel zitten.*

*De Stichting Kritisch Fauna-
beheer, wier waarnemers
de hofjachten in 1996
nauwlettend volgden, organi-
seerde tijdens de laatste
hofjacht van dat jaar
een rouwplechtigheid voor de
800 gevallen zwijnen.
Een sfeerverslag.*

800 anjers voor 800 wilde zwijnen

ROUWEN OM DE HOFJACHT

Harry Voss & Gerard Ellenbroek

Vrijdag 20 december om half acht verschijnen, zoals de laatste weken gebruikelijk is, de eerste waarnemers van Kritisch Faunabeheer bij Het Loo. Ditmaal zijn ze in gezelschap van journalisten, die straks niet alleen de ceremonie bij Het Loo willen bijwonen maar die ook wel eens mee willen maken hoe de waarnemers te werk gaan, wat ze te zien en te horen krijgen in het veld en wat de zin is van hun aanwezigheid bij de hofjachten.

Geduldig vertellen de waarnemers hun verhaal. Vorig jaar verklaarde de RVD, onder druk van de publieke opinie, dat er een einde zou komen aan de hofjachten. Door tussenkomst van Koningin Beatrix werd de zaak echter snel weer teruggedraaid (zie De Volkskrant van 10 september en Argus 4/96). Echter met de publieke opinie zo duidelijk tegen zich, moesten de hofjachten steeds meer in het geniep gaan plaatsvinden: Geblindeerde auto's, die met hoge snelheid door de bossen scheuren; uitgebreide bewaking door marechaussee en regiopolitie om ongenode gasten van het jachtveld weg te houden en afsluiting van vrijwel alle wegen en paden in dit (staats!)bos, die normaal gesproken voor het publiek opengesteld zijn. Het belang van de aanwezigheid van de waarnemers van Kritisch Faunabeheer is op de eerste plaats de publiciteit: De koninklijke jagers, zich kennelijk bewust van het feit dat steeds meer Nederlanders hun schietpraktijken afkeuren, willen zo weinig mogelijk aandacht voor hun

*Voor de hekken
van Paleis
Het Loo vindt de
kranslegging
plaats (foto's: Rob
Busser).*

macabere hobby. Door hun voortdurende aanwezigheid bij de hofjachten hopen de waarnemers die aandacht juist wél te trekken. Uiteindelijk zal het Koninklijk Huis alleen om die reden bereid zijn zich neer te leggen bij het beëindigen van de zinloze jachtpartijen op Het Loo.

De journalisten wordt voorgesteld na de plechtigheid het veld mee in te gaan om met eigen ogen en vooral oren te kunnen vaststellen hoe het er aan toe gaat tijdens zo'n koninklijke jachtpartij.

Veel belangstelling

Intussen is in de bossen achter Het Loo een grote groep journalisten samengeschoold, die een glimp wil opvangen van het koninklijke jachtgezelschap dat zich meestal langs een bekende route naar het jachtveld begeeft. Er is veel belangstelling van de schrijvende pers, maar ook van de NOS, RTL 4 en SBS 6. Leden van Kritisch Faunabeheer vertellen de journalisten wat zich in de afgelopen weken rond Het Loo heeft afgespeeld en wat er vandaag vermoedelijk te gebeuren staat. Van enige afstand wordt het groepje gadegeslagen door politiemensen en leden van de Koninklijke Marechaussee. Van het jachtgezelschap zelf is echter in geen veld en of wegen iets te bekennen. Ook het portofooncontact met de andere waarnemers van Kritisch Faunabeheer, die zich elders in het gebied ophouden, levert geen concreet resultaat op. Wellicht hebben de jagers van

het Hof besloten de jachtpartij af te blazen omdat hun angst voor negatieve publiciteit groter is dan hun drang om te gaan jagen....

De ceremonie

Om half elf heeft zich een aanzienlijke groep van zo'n veertig SKF'ers en sympathisanten verzameld bij de Gedenknaald aan het begin van de oprijlaan naar Paleis Het Loo. Ook hier houden politie en marechaussee de zaak nauwlettend in de gaten. Onder leiding van de met megafoon uitgeruste Harry Voss vormt zich uit de groep een stoet van mensen die zich, gewapend met bossen witte anjers (witte anjers: u weet wel waarom!) en protestborden, langzaam op weg begeeft naar het paleis. De stoet wordt voorafgegaan door de voorzitter van Kritisch Faunabeheer, Jeen Poeder, die een grote rouwkrans draagt. De krans is opgemaakt met witte anjers en voorzien van een lint met het opschrift: '800 wilde zwijnen, weerloze prooi van zinloze hofjacht'. Statig beweegt de processie zich over de klinkerweg tussen de hoge bomen naar de ingang van het paleis. Daar, tegen het hoge gietijzeren hek dat de voortuin van Paleis Het Loo omheind, wordt de krans plechtig neergelegd. Terwijl de fotografen hun plaatjes schieten leggen de mensen uit de stoet hun anjers voor de rouwkrans neer: 800 witte anjers, één anjer voor elk bij de hofjachten doodgeschoten wild zwijn. Een driejarig jongetje met knuffelzwijntje steelt ongewild de

show en zal een dag later op de voorpagina van De Volkskrant prijken. De borden worden voor de hekken van het paleis neergezet en de mensen stellen zich in een boog rond de krans en het tapijt van anjers op. De voorzitter neemt plaats achter de megafoon en licht de toehoorders in een korte toespraak in over het doel van deze ceremonie: Even stilstaan bij de zinloze plezierjacht op weerloze dieren, waaraan anno 1996 ook de leden van ons Koningshuis nog steeds deelnemen. De volledige tekst van de toespraak is hiernaast in een apart kader opgenomen.

Na afloop van de toespraak worden de journalisten uitgenodigd om met de SKF'ers mee te gaan het Kroondomein in. Sommigen maken hier gebruik van en zij *treffen* het....

Toch een hofjacht

In kleine groepjes verdeeld trekken de waarnemers van Kritisch Fauna-beheer op verschillende plaatsen het Kroondomein in. Al gauw wordt duidelijk dat zich inderdaad koninklijke schutters in het terrein bevinden. In de buurt van het Aardhuis, ten noord-westen van Hoog Soeren, wordt een drift gelocaliseerd. Via de portofoon worden de andere groepjes naar de betreffende plek gedirigeerd. Als twee van de auto's, met daarin een cameraploeg van de NOS en een journalist van de Apeldoornse Courant het bewuste bosperceel inrijden, worden ze bijna onder de voet gelopen door een dertigtal, in blinde paniek wegluchtende, over elkaar heen struikelende wilde zwijnen. De journalist weet tenauwernood aan een botsing met de dieren te ontsnappen. De in de haast uitgestapte cameramensen zijn te laat om het trieste schouwspel vast te leggen. In de verte horen ze nog juist de geweersalvo's verstommen en plaatsmaken voor de hoornblazers. Deze drift zit er gelukkig weer op.

Even later, als de persmensen enigszins zijn bijgekomen van de schrik, wordt via de portofoon melding gemaakt van de voorbijrazende limousines, die iets verderop de Aardhuisweg kruisen. De waarnemers herkennen onder meer de geblindeerde Mercedes van Prins Bernhard. Voor de journalisten is het nu te laat om nog 'interessante'

Geachte aanwezigen,

Het is in Nederland zeer ongebruikelijk om te demonstreren tegen activiteiten van de Koninklijke Familie. Maar de bedenkelijke manier waarop leden van het Hof de plezierjacht bedrijven in het Kroondomein laat ons geen andere mogelijkheid. Wij vinden het zeer verwerpelijk dat de bossen rond Het Loo elk jaar van 15 september tot 25 december worden afgesloten voor het publiek om een handjevol Koninklijke jagers en hun jachtvrinden de mogelijkheid te bieden een bloedbad aan te richten onder bijgevoerde, tamme wilde zwijnen. Dit fokken van kanonnenvlees in de bossen, die in 1959 door Prinses Wilhelmina aan het Nederlandse Volk geschonken zijn, gaat lijnrecht in tegen de bedoelingen van de wetgever. En hoewel de directeur van de Rijks Voorlichtings Dienst, Eef Brouwers, op 25 augustus bekend maakte dat de plezierjacht in het Kroondomein gestopt zou worden, werd deze mededeling door persoonlijke tussenkomst van Hare Majesteit teruggedraaid. Dit jachtseizoen zijn opnieuw de 85-jarige Prins Bernard, zijn hoogbejaarde vrienden en Kroonprins Willem Alexander gesignaleerd in het jachtveld als overduidelijk bewijs van het feit dat er niets anders dan plezierjacht bedreven wordt in de Kroondomeinen.

Vandaag, tijdens de laatste jachtpartij van dit seizoen, herdenken wij de 800 weerloze wilde zwijnen, die ten prooi gevallen zijn aan de zinloze Hofjacht. De 800 witte anjers - één voor elk gesneuveld wild zwijn - geven een beeld van de slachting die in de bossen rond Het Loo is aangericht. We kunnen alleen maar hopen, dat deze herdenkingsbijeenkomst ertoe zal leiden dat meer mensen zich bewust worden van het zinloze en ernstige dierenleed dat hier jaarlijks wordt aangericht in een middeleeuws aandoende jachttraditie. De politiek kan niet langer de ogen sluiten voor deze misstand, nu ook opinie-onderzoek heeft uitgewezen dat 74% van de Nederlandse bevolking wil dat de Hofjacht verboden wordt. Het is onbegrijpelijk dat Hare Majesteit zo halsstarrig weigert in te zien dat het voor de lol doden van dieren schadelijk is voor het imago van ons Vorstenhuis en niet meer van deze tijd is.

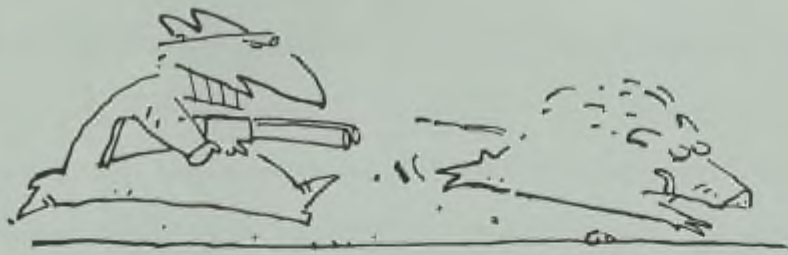
Wij zullen niet rusten voordat deze schandelijke vorm van dieren-mishandeling beëindigd is. Let wel, wij zijn er op geen enkele wijze op uit het imago van ons Vorstenhuis te beschadigen, maar wij zijn ervan overtuigd dat leden van het Hof aan zelfverminking van hun reputatie doen.

Wij zullen nu het moment stilstaan bij het leed dat 800 weerloze dieren is aangedaan. Wij luisteren naar het trompetnummer 'The Last Post'.

Daarna heeft de gelegenheid om met onze gidsen de plaatsen te bezoeken waar de Koninklijke jagers hun macabere hobby uitoefenen.

Dank u wel!

*Bovenstaande tekst
werd uitgesproken
door de heer Jeen
Poeder, voorzitter
van de Stichting
Kritisch
Faunabeheer.*

plaatjes te schieten. De tractor met de 'wildwagen', overdekt door een groen zeil, is voor de journalisten het enige zichtbare teken van de slachting die zojuist heeft plaatsgevonden.

Nog een drift

Als in de middag de pers het gebied verlaten heeft, zoeken de waarnemers van Kritisch Faunabeheer naar de plek waar de volgende drift zal plaatsvinden. Er is nog steeds opvallend veel politie en marechaussee op de been. Als een groepje SKF'ers zich met Hennie Radstaake van VARA's Vroege Vogels op de Elspeterweg bij Niersen begeeft, blijken de veiligheidstroepen plotseling erg nerveus te worden. Hier moet dus iets aan de hand zijn. Omzichtig worden de waarnemers door de politie 'teruggedreven' naar de parkeerplaats bij Niersen. Verderop vallen een paar gewerschoten, maar

tot een grote slachtpartij komt het niet.

Na enige tijd lijkt de rust teruggekeerd. Een deel van de waarnemers trekt dan opnieuw richting Elspeet. Een andere groep is inmiddels in de richting Gortel vertrokken. Op die manier wordt het noordelijke gedeelte van het Kroondomein, het Gortelse Bos ingesloten. Het vermoeden, dat hier nog een drift zal plaatsvinden (het is net drie uur geweest) wordt bevestigd. Tegen vier uur klinken opnieuw de gewerschoten van hofjagers. Om toch meer informatie over de deelnemers aan de hofjacht te verzamelen, worden op strategische punten wachtposten uitgezet. De drijvers en jagers moeten waarschijnlijk terug naar Het Loo en zullen dan 'ergens' op de waarnemers stuiten. Zenuwachtig rijden de wagens van politie en marechaussee heen en weer, geen van de 'wachtposten' uit het oog

Illustratie:
Len Munnik

De vos in de natuurlijke rol van aaseter. Voor een wild zwijn is een

natuurlijke dood op het Kroondomein niet weggelegd (foto: Geurt Besselink).

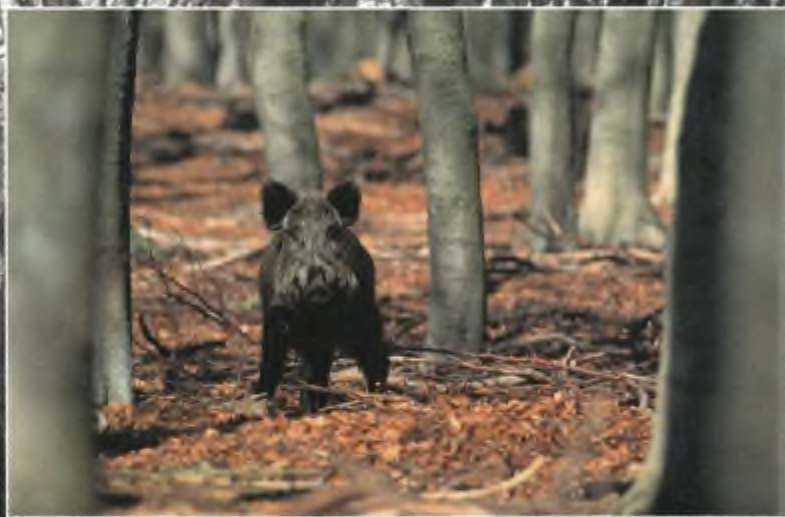

verliezend. Uiteindelijk blijken alleen de drijvers terug te keren naar Het Loo. De hofjagers zelf weten opnieuw de dans te ontspringen...

De laatste hofjacht?

Het lijkt haast ondenkbaar dat de koninklijke jagers zich prettig voelen bij hun jachtpartijen in het Kroondomein. Feit is, dat ze op alle mogelijke manieren proberen aan de camera's te ontkomen. Het is een publiek geheim dat gossip-bladen tienduizenden guldens over hebben voor een foto van een jagende kroonprins. In die zin is de prins nu zelf opgejaagd wild en moet hij heel erg oppassen geen 'aangeschoten wild' te worden.

De publieke opinie is zeer negatief over de hofjachten, zoals een opiniepeiling vorig jaar uitwees. Een meerderheid van het publiek wil zelfs dat de politiek ingrijpt. De signalen worden steeds duidelijker dat minister Van Aartsen met een algemeen verbod op de zwijndrijfjachten zal komen. Zo biedt hij de Majesteit een sjeke escape. Gebeurt dat echter niet, dan zal SKF de druk opvoeren en actie blijven voeren tot deze gruwelijke, middeleeuwse drijfjachten tot het verleden behoren!

Foto's zwijnen: Geurt Besselink

DE JACHTTRADITIE VAN DE ORANJES

Afgelopen jaar hebben leden van de Koninklijke Familie, waaronder ook onze kroonprins Willem Alexander, het weer niet kunnen nalaten om in de Kroondomeinen bij Het Loo drijfjachten te organiseren. Iedereen weet dat de grootvader van de kroonprins, prins Bernhard en ook zijn overgrootvader prins Hendrik fervente jagers waren. Minder bekend is de lange jachttraditie van de Oranjes, die terugvoert tot Willem van Oranje. Sommige voorouders van de kroonprins waren zelfs zo verknocht aan de jacht, dat die hobby hen uiteindelijk noodlottig werd.

Willem van Oranje

Willem van Oranje (1533 - 1584) beschikte reeds op jonge leeftijd over uitgebreide jachtgebieden in de bossen rond Breda en Brussel. Er werd daar gejaagd op herten, reeën en wilde zwijnen. Daarbij joegen drijfjachten de dieren uit hun schuilplaatsen, waarna onder hoorn-geschal zo'n vijftig tot honderd honden, gevolgd door jagers te paard, de achtervolging inzetten. De bedoeling was de prooi tot de uitputting toe op te jagen. Meestal nam dat een uur of twee maar soms ook wel een halve dag in beslag. Was zo'n uitgeput dier eenmaal omsingeld dan kreeg het van de leider van het jachtgezelschap met het jachtmes een steek door het hart, de 'coupe de grace'. De rechter voorpoot, de 'l'honneur du pied', ging naar de eregast, de ingewanden en organen naar de honden en daarna trok het gezelschap in optocht naar huis. Het dode dier werd daarbij triomfante-lijk op een wagen meegevoerd. Het werd bedekt met eikentakken als eerbetoon voor de geboden tegenstand.

Frederik Hendrik en Willem II

Willem van Oranje's zoon Frederik

Hendrik (1584 - 1647) zorgde er na de dood van zijn vader voor dat de 'wildstand' in zijn jachtgebieden op peil bleef. Hij liet in Naaldwijk het Huis Honselaarsdijk bouwen, een uitvalsbasis voor grote jachtpartijen in het Westland. Hier beschikte hij over een jachtgebied van 3000 ha. Zijn zoon, Willem II (1626 - 1650) was helemaal verknocht aan de jacht. Hij kocht in 1647 het Huis te Dieren bij Arnhem met 1200 ha bosgebied. Hij liet het huis ombouwen tot een jachtslot. Als het maar even kon, verbleef Willem II in Dieren. Op een gegeven moment ging het zelfs zover, dat de Franse gezant zich er bij zijn regering over beklagde, dat hij als hij de prins over staatszaken wilde spreken, wel verplicht was om dat tijdens een jachtpartij te doen. Vaak bleef Willem als fervent jager weken achtereen in het zadel. Hij verwaarloosde daardoor een ziekte, waardoor hij al op 25-jarige leeftijd overleed.

Willem III

De zoon van Willem II, Willem III (1650 - 1702) beschikte als jagermeester van de Veluwe over een ideaal jachtterrein waar hij te paard ongehinderd, urenlang een hert of

wild zwijn kon achtervolgen. Al snel bleek Huis te Dieren te klein voor de jachtpartijen, die hij organiseerde. Daarom kocht hij in 1674 het landgoed Soestdijk met bijbehorende gronden en liet er een nieuw jachtslot bouwen. Voor Willem III, die aanvankelijk met een zwakke gezondheid toebde, werd de jacht op latere leeftijd een obsessie. Hij kocht bij Hoog Soeren een vervallen huis, dat hij verbouwde tot een comfortabel jachtverblijf. En alsof dat nog niet genoeg was, verwierf hij in 1684 het kasteeltje Het Oude Loo bij Apeldoorn. Met dat kasteeltje kocht hij, behalve de bijbehorende gronden, ook nog een gedeelte van het Soerense Bos. Omdat het jachtslot te weinig accommodatie bood, liet hij tevens een geheel nieuw paleis bouwen: Het huidige Paleis Het Loo. Nog was het jachtgebied voor Willem III niet groot genoeg en in de volgende jaren breidde hij dit uit met terreinen bij Asselt, Hoog Buurlo, Coldenhove en de beide Uddelermeren.

Jacht en drankfeesten

De jachtpartijen, die Willem III organiseerde, eindigden veelal in een drankfestijn. Vooral na de Huber-

Nog steeds zijn leden van het Koninklijk Huis regelmatig te zien in de bossen van het Kroondomein (foto's: Niko Koffeman).

tusjachten werden enorme feesten gegeven, waarop overvloedig gegeten en vooral gedronken werd. De eetfestijnen eindigden dan ook dikwijls met dronkenschap en, omdat er na het diner veelal om grof geld werd gespeeld, in ruzies en vechtpartijen. De secretaris van Willem III, Huygens, doet er verslag van dat hij in 1682 een keer te laat arriveerde op het jachthuis in Hoog Soeren om er een Hubertusviering mee te maken. Bij het naderen van het huis hoorde hij zulk een wild geraas van feesten-de jagers, dat hij maar besloot om buiten te blijven. Daar, zo schreef hij, zag hij dat veel gasten zo veel gedronken hadden dat ze 'met den kop gequeld raakten' en naar buiten moesten worden gedragen om bij te komen.

Ook toen Willem III koning van Engeland was geworden, probeerde hij zo vaak mogelijk op Het Loo te zijn om er te jagen. Dit ondanks het feit dat het Engelse hof duidelijk had laten blijken weinig ingenomen te zijn met de hobby van hun koning. Uiteindelijk werd de passie voor de jacht ook Willem III, zij het indirect, zijn dood. Bij een val van zijn paard tijdens een jachtpartij, brak hij een

sleutelbeen. Doordat dit verkeerd werd gezet en er complicaties optraden kostte het hem ten slotte het leven.

Koning Willem III

De 'tweede' Willem III (1817 - 1890) liet bij Hoog Soeren het Aardhuis bouwen, een jachthuis in Zwitserse stijl. Het werd een belangrijke plaats van samenkomen bij het begin en aan het einde van een jachtpartij, die de koning voor zichzelf en voor zijn vrienden organiseerde. Om dat de koninklijke jagers vanwege hun zucht naar grote trofeeën vooral de mannetjes herten met grote geweien afschoten, werd de gezondheid van de hertenpopulatie ernstig aangetast. Wilde zwijnen verdwenen zelfs helemaal uit de bossen op de Veluwe.

Prins Hendrik

De gemaal van Koningin Wilhelmina, Prins Hendrik, spaarde vervolgens kosten nog moeite om de herten- en zwijnenpopulatie weer op peil te brengen. Ook Hendrik bleek weer een verwoed jager en liet uit alle delen van Europa herten naar Het Loo brengen. Voorts werden er wildweiden en voerakkers aangelegd. Naast het bestaande jachtgebied van de Koninklijke Familie kocht hij er nog eens zo'n 6600 ha bosgebied, het Gortelse Bos, bij. Daarmee kwam het totale gebied op 11.000 ha. Hoewel Koningin Wilhelmina aanvankelijk positief stond tegenover gebiedsuitbreidingen van haar man had zij veel minder waardering voor diens activiteiten als jager. Het afschieten van dieren stuitte haar tegen de borst en haar afkeer van het soort vrienden waarmee Hendrik zich op zijn jachtpartijen omringde, stak zij niet onder stoelen of banken.

Ook anderen hadden moeite met de liefhebberij van de prins. In 1918 werden in de Tweede Kamer vragen gesteld over het op grote schaal onttrekken van grond aan de landbouw louter omwille van Hendriks hobby's, zoals het fokken van wilde zwijnen voor de jacht.

De prins, die in de volksmond 'Varkensheintje' of 'Zwijnenheintje' heette, lapte echter alle kritiek aan zijn laars. Zijn huwelijk liep op de klippen en van zijn ego was maar

weinig meer over. Maar van zijn jachtpartijen en vrienden moest iedereen afblijven.

Prins Bernhard

Het moet voor Wilhelmina wel een bijzondere teleurstelling zijn geweest dat haar enige kind Juliana met een man trouwde, die het jagen van zijn vader met de paplepel had ingekregen. Reeds in 1934 was Bernhard met zijn broer Aschwin voor de jacht naar Marokko getrokken. In zijn jeugdige enthousiasme verbruikte de latere voorzitter van het Wereldnatuurfonds daar dozen vol munitie, omdat hij van iedere diersoort die hij voor zijn loop kreeg een trofee mee naar huis wilde nemen. Bij die ene safari is het helaas niet gebleven. Bernhard liet het niet bij de jacht in Nederland maar begaf zich later, als het maar even kon, ieder jaar wel een keer naar Afrika om daar minstens een week te schieten.

In Nederland jaagde prins Bernhard in de duinen en in de Kroondomeinen. Een paar keer per jaar organiseerde hij drijfjachten.

In de loop der jaren groeiden de bedenkingen tegen de jacht. Anders dan veel medejagers bleek prins Bernhard daarvoor niet ongevoelig en ruilde zijn jachtgeweer steeds vaker voor zijn fototoestel.

Bronvermelding

De inhoud van dit artikel is ontleend aan: 'In naam van Oranje: Vijf eeuwen de Oranjes en hun sport en jacht', van de hand van drs. B.J. Speet. Uitgave: Waanders bv, Zwolle. December 1994.

Naschrift redactie

Het verhaal van de Oranjes en hun passie voor de jacht is helaas nog steeds niet ten einde. Nog steeds vinden er in de Kroondomeinen jachtpartijen, zelfs drijfjachten plaats waarbij leden van het Koninklijk Huis, inclusief kroonprins Willem Alexander, betrokken zijn. Op pagina 32 van deze Argus vindt u een uitgebreid verslag van de acties, die Kritisch Faunabeheer de afgelopen maanden tegen de hofjachten heeft gevoerd.

DE BOER IS GEEN NATUURBEHEERDER

Minister van Aartsen heeft besloten een deel van het geld, dat jaarlijks aan natuurbeschermingsorganisaties wordt gegeven om grond te kopen en te beheren, over te hevelen naar particulieren. Met name boeren moeten in staat gesteld worden als natuurbeheerder door het leven te gaan. Dat plan is niet van hemzelf. Onder druk van de Amerikanen komt er spoedig een eind aan de stroom landbouwsubsidies, waarmee de Europeanen in hun ogen de concurrentie vervalsen. Gealarmeerd hebben de boerenorganisaties gezocht naar mogelijkheden om het leed van het GATT-akkoord te verzachten. Daarbij is hun oog gevallen op de natuurbeschermingsfondsen die ze toch al altijd weggegooid geld vonden. De boer als natuurbeheerder. Van Aartsen ziet er wel wat in.

Wie nog een vleugje van het bloemen-, vogel- en insectenrijke kleinschalige agrarische landschap heeft mogen opsnuiven, dat tot in de eerste helft van deze eeuw het beeld van ons land domineerde en dat zo vreugdevol is beschreven door de legendarische natuurchroniqueur

Dr Jac. P. Thijsse, is genegen Van Aartsen gelijk te geven: Natuur is bij de boer in goede handen!

Wie echter datzelfde kostelijke, typisch Nederlandse, landschap in een mum van tijd heeft zien verwoesten en heeft zien veranderen in een afschuwelijke monotone mestwoestijn kan slechts gruwen bij de gedachte dat de schaarse natuurbeschermingsgelden worden weggesmeten in een bodemloze put. Want het landschap wordt nog steeds onttakeld met behulp van miljarden guldens gemeenschaps-geld. Iedere hectare boerenland kost de gemeenschap jaarlijks tien-duizenden guldens. En de oogst bestaat uit zure regen, vergiftigd drinkwater, erosie, met door fosfaat en nitraat verzadigde bodems, een ontregelde waterhuishouding, overproductie van smakeloze produkten en een totaal onttakelde natuur. En dan, tot overmaat van ramp het repeterende tafereel op radio en televisie van schreeuwende boerekinkels die de dappere Van Aartsen schaamteloos mogen uitjouwen, om maar te zwijgen over de schijnheilige opruier Van den

Brink, die er altijd is maar het nooit heeft gedaan.

Ook in het agrarische landschap van het begin van deze eeuw konden de natuurlijke processen niet ongestoord hun gang gaan. De ingrepen van de mens waren echter zodanig bescheiden dat tal van organismen konden floreren, soms juist dankzij de menselijke ingrepen. Maar de boer van toen was zeker geen natuurbeschermers laat staan natuurbeheerder, verre van dat! Het agrarisch handelen heeft altijd in het teken gestaan van strijd tegen de natuur.

Toen dan ook middelen werden ontwikkeld om de natuur definitief te bedwingen zoals bestrijdingsmiddelen, kunstmest, ontwatering en veredeling, werden die gretig massaal toegepast. Met de intrede van de 'rationele' landbouw en gesteund door massale subsidies rekende de boer af met de laatste restjes natuur, verwoeste en vervuilde hij ons cultuurlandschap. De moderne landbouw kan dan ook het best gekwalificeerd worden als een proces van ultieme roofoverval. Een identiek proces voltrok zich bij de

Foto: Rob Busser.

visserij; verbetering van de veiligheid en kwaliteit van schepen en apparatuur ontspoorde en leidde uiteindelijk tot ongekende roof en uitbuiting van de zee.

Een soortgelijk betoog kan gehouden worden over de ontwikkeling van, en de vervuiling door, de industrie. Deze processen, vaak voortgekomen uit nobele motieven als bestrijding van armoede, honger en onderontwikkeling, zijn vooral ontspoord omdat iedere sector buitensporige invloed kreeg op de politieke besluitvorming. Het landsbelang werd en wordt voortdurend verengd tot het belang van de sector in kwestie en de mate waarin de sector bijdraagt aan het nationale inkomen. En altijd zonder te benadrukken met welke gigantische kosten, zeker die van immateriële aard, deze schaamteloze uitbuiting gepaard gaat.

Ministers en politici werden marionetten van de belangengroep waaruit ze voortkomen. Critici zijn monddood gemaakt. Thans keert de wal het schip; de vis is op, het grondwater ondrinkbaar, moedermelk vervuild met PCB's, de zomerlucht

verstikkend en de mest te veel!

De marionetten hebben, nadat zij eerst het overheidsbeleid inzake het natuurbehoud ontmanteld hebben nu, op het moment dat de subsidiestromen opdrogen, de schamele fondsen voor het natuurbehoud ontdekt. En ja hoor, daar springt hij lachend achter de mestkar vandaan; de boer als natuurbeheerder of, het geweer nog aan de schouder, de golfbaanexploitant als landgoedontwikkelaar! De kroon op de eeuw van de natuurvernietiging.

Sommigen, ze bedoelen het goed, pleiten voor ecologisering van de landbouw. Ze verstaan daaronder een natuur met rekjes over vogel-nesten en bloemrandjes langs ontwaterde weilanden. Gesubsidieerd met natuurbeschermingsgeld. In hun visie krijgt de boer een bedrag voor ieder kievitkuiken dat hij niet met de mest in de bodem injecteert of voor iedere jonge grutto die hij niet aan flarden maait tijdens de bijna wekelijkse maaibeurten in het broedseizoen. Hoe zeldzamer het beest dat hij niet het leven zuur maakt hoe meer geld hij ontvangt. En dat terwijl er wetgeving bestaat

die u en mij verbiedt deze dieren zelfs maar aan te raken! Aandoenlijk en bespottelijk tegelijk, een vorm van normvervaging die van de natuur én de boer een karikatuur maakt.

Het Wereld Natuur Fonds heeft een plan opgesteld dat een verdubbeling van het areaal aan natuur in ons land beoogt. Waar mogelijk moeten natuurlijke processen daar ongestoord plaats kunnen vinden. Het verdient ons aller onverdeelde steun. Daarbuiten is het onvermijdelijk dat de vervuilende, intensieve landbouw omgevormd wordt tot een schone organische landbouw. En dat zo snel mogelijk een begin wordt gemaakt om de onvoorstelbare aantasting van ons landschap als gevolg van ruilverkaveling en ontwatering ongedaan te maken. Een opdracht die versneld tot stand kan komen als aan de scheiding van Kerk en Staat ook Belangenorganisaties worden toegevoegd.

Norman van Swelm
(Uitgesproken in het VPRO-programma OVT 20 oktober 1996)

Op 31 januari sloot in vrijwel geheel Europa de jacht op trekvogels. Behalve in Frankrijk. Daar gaat de jacht in alle hevigheid nog gewoon een maand door in weerwil van de Europese vogelrichtlijn. En dat is niet enige overtreding van deze richtlijn door de Fransen. Onder aanvoering van zijn Eerste Minister Juppé heeft de Franse jagerslobby al bij voorbaat laten weten tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie niet gediend te zijn van enige aanscherping van welke jachtbeperkende maatregel dan ook!

Franse arrogantie

JUPPÉ ZOU MET VOLLE MOETEN PRATEN

NIET MOND

Niko Koffeman

Op 15 februari 1996 werd in het Europees Parlement met overgrote meerderheid (223-162) het voorstel aangenomen om de jacht op trekvogels met een maand te verkorten. Zelfs Italië - jagersland bij uitstek - voerde dat nieuwe uitgangspunt al in, maar Frankrijk weigert hardnekkig. Dat is ook niet verwonderlijk met een premier die er prat op gaat de wetten in z'n eigen land te schenden door van de zwarte markt afkomstige ortolanen te nuttigen in sjieke restaurants (NRC 9-1-1997).

Ortolaan

De nietige en zeer schaarse ortolaan, een zangvogeltje, wordt in Frankrijk met medeweten van de overheid - en naar nu blijkt met instemming van de premier - nog op grote schaal levend gevangen in slagnetten. Vervolgens worden de diertjes enkele weken vetgemest met gierst. Daarna wordt de vogel met een steek van een stopnaald in het achterhoofd gedood. Maag en veren worden ver-

wijderd waarna de lekkernij (vooral de minuscule tongetjes staan te boek als een delicatessen) enkele minuten op de warme bakplaat gaat. Buitengewoon crispy, omdat het 300 FF kostende vogeltje compleet met botjes en ingewanden wordt weggekauwd. Dit ritueel, dat 150.000 maal per jaar in Frankrijk plaatsvindt, ziet er dermate onsmakelijk uit dat zelfs de Fransen vinden dat het uit oogpunt van etiquette achter een servet dient te gebeuren!

Franse arrogantie

Toch is het ortolaan-eten van de Franse premier niet het meest stuitende voorbeeld van de arrogantie waarmee de Fransen hun Europese partners schofferen. Al in 1978 werd door het Europees Parlement de Europese vogelrichtlijn aangenomen. Onder invloed van de zeer machtige Franse en Italiaanse jagerslobby, bleef de veldleeuwverik bejaagbaar, omdat de Franse keuken niet zonder paté d'alouettes zou kunnen. Ook de grote lijster, de kramsvogel, de zanglijster, de koperwiek en de merel bleven uit culinaire overwegingen vrij bejaagbaar. Maar, en dat was een aanzienlijke vooruitgang, het aantal bejaagbare vogelsoorten werd van 120 teruggebracht tot 71. Niet-selectieve massale vangmiddelen als mistnetten, schietnetten, lijnstokken en strikken werden verboden. Echter, negen jaar later heeft Frankrijk nog niet eens een begin gemaakt met het bestrijden van de verboden vangmiddelen. In de Provence wordt nog steeds massaal de lijnstok ingezet en in de Franse Ardennen worden elk jaar

Ortolaan

(Illustratie: Ineke van den Abeele).

800.000 strikken geplaatst om lijsters te vangen. Ook talloze niet bejaagbare zangvogels als het roodborstje, komen via dit verboden vangmiddel om. Totaal kost de Franse vraatzucht elk jaar 80.000.000 trekvogels het leven. En dat moet zo blijven vindt de Franse jagerslobby bij monde van premier.

Oorlogsverklaring

Juppé heeft Nederland de oorlog verklaard, wanneer zou blijken dat onder Nederlands voorzitterschap de - reeds aangenomen - aanscherping van de Europese vogelrichtlijn wordt geëffectueerd. Hij negeert niet alleen de wetten van zijn eigen land wanneer hij daar trek in heeft maar toont zich ook een zeer deloyaal bondgenoot, die gruwet van een democratisch Europa. Gelukkig voor Juppé heeft Hans van Mierlo zich gehaast om de zaak te sussen. Van Mierlo verwacht geen oorlog omdat

'de jacht niet erg hoog op de Europese agenda staat'. Een ernstige mistaxatie omwille van de lieve vrede. De zaak is hoog op de politieke agenda geplaatst door de uitspraken van Juppé en stond al hoog op de verborgen agenda, omdat de jachtlobby op het hoogste niveau vertegenwoordigd is. Vrijwel alle Europese vorstenhuizen jagen. En ook veel bestuurders van overheden en bedrijfsleven kennen de jacht als een niet te missen vorm van 'socializing', waar de meest uiteenlopende zaken in ongedwongen sfeer gemakkelijk beklonken kunnen worden. In Frankrijk is de jacht dermate populair - 1,4 miljoen jagers op 50 miljoen inwoners - dat bij de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement gelegenheidspartijen met een duidelijk pro-jacht standpunt tot 75% van de stemmen behaalden. Voor de ook in Frankrijk verguisde premier een signaal om hoog in te

zetten op dit onderwerp, daartoe aangezet door de jachtlobby in Bordeaux, waar Juppé burgemeester is.

Jachtlobby

Ook in landen waar de jacht uiterst impopulair is bij het publiek, bepaalt de jachtlobby de verborgen agenda van de Faunawetgeving. Hoe zou anders verklaard kunnen worden dat in ons land 33.000 jagers hun hobby overeind kunnen houden tegen de wil van ruim 3 miljoen georganiseerde natuurbeschermers en 88% van de bevolking? De 3,6 miljoen gulden die de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging inzet om de jacht overeind te houden wordt goeddeels ingezet buiten het directe gezichtsveld van het grote publiek. Op advies van haar PR bureau bewerken de jagers de politiek in binnen- en buitenland met full-time opererende lobbyisten. Met succes overigens, VVD en CDA lijken inmiddels overtuigd van het 'nut' van de jacht (zie 'Jagers scoren in Den Haag, pagina 14'). De enige publieksbenadering vond plaats door steun aan een mantelorganisatie, de inmiddels door de rechter verboden Stichting Actief Faunabeheer. Per 31 januari is deze jagersclub doorgedaan onder de naam Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Faunabeheer. Het is moeilijk strijden met een tegenstander die haar belangen buiten beeld laat behartigen en met gesloten vizier strijdt. In die zin is het met volle mond spreken van Juppé een provocatie, waarop in elk geval een gerichte reactie mogelijk is. Frankrijk behoort voor het Europese Hof gedaagd te worden of in elk geval door de voorzitter een straffe tik op de vingers te krijgen. Van Mierlo vergist zich wanneer hij elke schoffering vanuit Frankrijk afdoet als onbelangrijk of een vriendschappelijke schouderduw. De kans doet zich nu voor om als voorzitter op te komen voor de allerzwakste en meest bedreigde inwoners die Europa kent: de trekvogels, die wettelijk beschermd en werkelijk bedreigd zijn. Misschien toch maar eens iets aan doen?

Illustratie:
Frans Bijvank

VAN WETTELIJKE NAAR WERKELIJKE BESCHERMING

Antoinette Hertsenberg

***In 1995 besloot stichting DOEN
een aanzienlijke subsidie te verlenen aan
Stichting Kritisch Faunabeheer in het kader
van het project 'Van wettelijke naar
werkelijke bescherming'.***

*Het Haagse
Advocatenkantoor
Wladimiroff &
Spong.*

Steeds weer blijkt en bleek dat jachtvergunningen, die worden verleend in afwijking of ter verruiming van de Jachtwet, in strijd zijn met de geldende wettelijke bepalingen en keer op keer bestrijdt de Stichting Kritisch Faunabeheer die ten onrechte verleende vergunningen via de rechter of de Raad van State. En met succes! In vrijwel alle gevallen wordt SKF in het gelijk gesteld. Maar omdat het Ministerie van LNV en de jagers kapitaalkrachtige tegenstanders zijn, is het vaak voor een vrijwilligers-organisatie als SKF moeilijk de procedures te voeren. Om die reden zijn we geweldig blij met de steun van Stichting DOEN van de Nationale Postcodeloterij die het ons mogelijk maakte de best denkbare juridische hulp in te roepen, die van Mw. Mr. Drs. J. Goudswaard van het Haagse Advocatenkantoor Wladimiroff & Spong.

De successen die Stichting Kritisch Faunabeheer met steun van stichting DOEN geboekt heeft, zijn van grote betekenis voor de totstandkoming van nieuwe wetgeving. Keer op keer blijkt voor de rechter dat de jachtwetgeving in ons land aan alle kanten rammelt en dat vergunningen met grote regelmaat ten onrechte worden uitgegeven aan jagers. Via een groot aantal gewonnen zaken wordt jurisprudentie gevormd op het gebied van jachtvergunningen, die SKF ook de Tweede Kamer voor zal leggen bij de behandeling van de nieuwe Flora- en faunawet. Uit het grote aantal gewonnen zaken wordt tevens duidelijk dat de aanhoudende beweringen van de jagers dat kritiek op de jacht ongegrond zou zijn, in strijd is met de feiten. De rechter stelt SKF vrijwel zonder uitzondering in het gelijk. De politiek kan de ogen daarvoor niet sluiten.

Een beknopt overzicht van procedures die met steun van stichting DOEN gevoerd konden worden.

Smienten

Op Terschelling werd enige tijd geleden vergunning verleend om te verwachten schade door smienten te bestrijden buiten de reguliere jachtopenstelling, dat wil zeggen na 'januari en van een uur voor zonsopgang tot twee uur na zonsondergang. Jagen in het donker vergroot het risico op aangeschoten dieren en nazoek is bijna niet mogelijk. SKF heeft hiertegen bezwaar aangetekend bij de bezwarencommissie van LNV. Die verklaarde het bezwaar ongegrond. Daarop heeft SKF een bodemprocedure bij de rechter aangespannen. Die procedure werd door SKF gewonnen. De jurisprudentie die deze zaak opleverde, luidde als volgt: 'De enkele overweging dat de smientenpopulatie in Nederland zeer is toegenomen achten wij onvoldoende om de conclusie, dat er meer dan normale schade optreedt of valt te verwachten, te kunnen dragen'. Bovendien is niet gebleken dat verjaging van de smienten slechts bereikt kon worden door ze te bejagen. De afgegeven vergunning werd vernietigd.

Wintersluiting

SKF heeft gedurende de strenge vorstperiode in de winter '95/'96 alle provincies driemaal verzocht de jacht

te sluiten. Alleen de Provincie Flevoland honoreerde haar verzoek. Prompt tekende de lokale jagersorganisatie (de 'Wildbeheereenheid IJsselmeerpolders') hier tegen bezwaar aan. Tijdens deze procedure heeft SKF zich aan de zijde van de Provincie geschaard. Ook hier kan precedentwerking optreden. De zaak loopt nog en dreigt te ontaarden in een juridisch steekspel tussen de wildbeheereenheid, de provincie en de Minister.

Openbaarheid vergunningen

Wie in Nederland een dakkapel op zijn huis wil bouwen, moet een vergunning aanvragen en die aanvraag wordt gepubliceerd zodat elke belanghebbende bezwaar aan kan tekenen en democratische controle mogelijk is. Bij jachtvergunningen ligt dat anders. Die worden niet gepubliceerd en belanghebbenden kunnen niet dan met grote moeite achter het aantal en de soort afgegeven vergunningen komen. SKF had een procedure in voorbereiding tegen het ministerie van LNV om publicatieplicht voor jachtvergunningen te eisen. Het ministerie besloot echter de vergunningverlening aan de provincies te mandateren, waardoor SKF met twaalf verschillende aanspreekpunten te maken kreeg. Inmiddels zijn gesprekken gestart met de provincies over de openbaarmaking van vergunningen.

Er wordt naar gestreefd publicatieplicht voor verleende vergunningen in de nieuwe Flora- en Faunawet op te laten nemen. Lukt dat onverhoopt niet, dan zal alsnog een procedure gestart worden om publicatieplicht en de democratische controle mogelijkheden af te dwingen.

Vossen in Friesland

Een zestal Wildbeheereenheden in Friesland vroeg en kreeg onlangs een vergunning om 's nachts met behulp van lichtbakken (een beruchte stropersmethode) op vossen te jagen. De jagers voerden drogredenen aan zoals het bedreigd worden van de weidevogelstand door de vos en het beschermen van dassenburchten. SKF stuurde een bezwaarschrift maar dat werd door de Commissie voor de Bezwaarschriften het Ministerie van LNV ongegrond verklaard. Toch weigerde LNV kort daarop een vergunning te verlenen aan WBE's omdat dassen beschermd worden ingevolge de Natuurbeschermingswet en niet via het bruggetje door de Jachtwet. Overigens werd door SKF het bezwaar gehandhaafd en bij de rechter werd schorsing gevraagd van de nog lopende vergunningen. Daags voor de zitting trok het Ministerie de vergunningen alsnog in. Om het gevaar van herleving van de vergunningen uit te sluiten, zette SKF de rechtsgang door en vroeg de rechter te oordelen over de kwestie met als inzet vernietiging van de vergunningen. De rechter oordeelde dat de door de WBE's aangevoerde cijfers omtrent de vossenstand geen concludente onderbouwing was omtrent de ontwikkeling van de vossenstand in relatie tot de aantallen weidevogels. De rechter vernietigde de vergunningen.

Natuurgebied Brabant/Limburg

De Peel, een natuurgebied dat aangewezen is in het kader van de Natuurbeschermingswet, is één geheel. Maar een deel is gelegen in Limburg en een ander deel in

Brabant. In beide provincies is door dezelfde WBE vergunning gevraagd om te mogen jagen. De aanvraag in Brabant werd afgewezen en in Limburg toegewezen. SKF heeft inmiddels in Limburg bezwaar aangetekend, welk bezwaarschrift door de provincie is doorgezonden aan de verantwoordelijke minister. De uitspraak is van grote betekenis om inzicht te krijgen in de rechtsgelijkheid binnen provinciegrens overschrijdende natuurgebieden waar de Natuurbeschermingswet toegepast moet worden.

Lichtbakjacht op vossen in

Noord-Holland

Ook de provincie Noord-Holland heeft vergunningen afgegeven om met behulp van lichtbakken en auto's op vossen te jagen. De Wildbeheereenheid 'De Noordkop', met 20 hectare jachtgebied, wilde vossen bestrijden omdat deze schade zouden aanrichten aan akkerbouwproducten en bolgewassen. Gaandeweg de procedure werd de 'landbouwschade' omgeuild voor schade aan de schapenhouderij. De WBE beweerde - zonder bewijs - dat vossen schapen en lammeren zouden aanvallen en doden. De Amsterdamse Rechtbank oordeelde dat niet is aangetoond dat de reguliere jacht op vossen, die het gehele jaar van zonsopgang tot zonsondergang mag worden toegepast, niet voldoet. Derhalve is onvoldoende aangetoond dat geen andere oplossing bestaat dan bejaging met behulp van lichtbakken en auto's. Met de mededeling dat de provincie de vergunning op onvoldoende zorgvuldige wijze heeft verstrekt, werd deze geschorst. En met Friesland als voorbeeld heeft Noord-Holland de vergunning ingetrokken. Er zullen voor de nog vigerende vergunningen geen nieuwe worden verstrekt.

Rotganzen op Terschelling

Sinds 1981 voert het Ministerie van LNV een ware kruistocht om de beschermde rotgans toch te kunnen bejagen. Proefgebied is Terschelling. Instrument de plaatselijke jagersvereniging, thans WBE Terschelling. Na alle bodemprocedures inzake de rotganzenjacht te hebben gewonnen, was het enige tijd stil aan het front. Totdat in 1994 wederom een vergunning werd verleend aan WBE Terschelling om naast verjaging ganzen ook te mogen doodschieten. SKF verzocht om schorsing en vernietiging van de vergunning. De Amsterdamse Arrondissementsrechtbank schorste in mei 1994 de vergunning. In januari 1997 vernietigde de rechter de vergunning. Met name de controles, die geëist worden door de EG Vogelrichtlijn kunnen de toetsing niet doorstaan.

Het bovenstaande is slechts een greep uit de vele malen dat SKF met succes de hulp van de rechter inriep. SKF is de stichting DOEN van de Nationale Postcodeloterij bijzonder erkentelijk voor haar steun aan deze actieve vorm van natuurbescherming die vele duizenden dieren direct het leven redt en die publiek en politiek duidelijk maakt hoezeer de jacht in Nederland indruist tegen de bedoelingen van de wetgever en de wens van het publiek!

KENT U DE KNIPSELKRANT

Al 20 jaar geeft de Stichting Kritisch Faunabeheer een knipselkrant uit. Deze krant verschijnt zes maal per jaar. Het is een bloemlezing uit de Nederlandse pers van artikelen over allerlei onderwerpen die te maken hebben met onze inheemse fauna. Vooral opinie artikelen, ingezonden brieven en artikelen uit lokale dagbladen, die direct of indirect met de jacht te maken hebben, passeren de revue. Als u op de hoogte wilt blijven van actuele zaken rond jacht en faunabeheer, is de knipselkrant beslist aan te raden!

U kunt zich abonneren op de Knipselkrant door fl. 15,- over te maken op postgiro 0116072 ten name van Donateurs-administratie SKF te Renkum. U ontvangt dan een jaar lang elke twee maanden, de SKF-Knipselkrant.

De samenstellers van de Knipselkrant willen van deze gelegenheid tevens gebruik maken om uw aandacht te vragen voor het verzamelen van knipsels. Als u interessante informatie over bovengenoemde onderwerpen in uw dagblad tegenkomt, wilt u dan zo vriendelijk zijn deze naar het volgende adres te sturen:

SKF-Knipselkrant,
Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn.
De samenstellers zijn u er héél dankbaar voor!

SLA!

In april verschijnt een nieuw kleurig tijdschrift dat geheel gewijd is aan 'lekker eten zonder vlees en vis'. Het tijdschrift wordt uitgegeven door de stichting SLA! die zich ten doel stelt om het gebruik van dierlijke producten op positieve wijze te verminderen. Het introductie-nummer, dat 11 april in de winkels ligt kost, fl. 4,95. Volgende nummers van het tweemaandelijks tijdschrift kosten fl. 6,95. Donateurs van SKF kunnen tegen een aantrekkelijk tarief een proefabonnement afsluiten op het nieuwe tijdschrift.

Telefonische informatie via SLA! (020) 420 42 12.

MITTERAND

François Mitterand, de zoon van een azijnhandelaar die zich opwerkte tot de socialistische president van Frankrijk, stond bekend als een liefhebber van extreme gastronomische specialiteiten. In het boek 'le dernier Mitterand' van Georges-Marc Benamou staat een omschrijving van een wel zeer merkwaardig banket, waarbij Mitterand -zwaar ziek en een week voor zijn overlijden- zich uitvoerig tegoed deed aan ganzenlever,

drie dozijn oesters wegslurpte en vervolgens twee ortolanen at.

Ortolanen zijn kleine zeldzame zangvogeltjes die illegaal gevangen worden (zie het artikel over Juppé op pagina 42). Op het oudejaarsfeest 1995 in het landhuis van de president te Latche waren tal van genodigden maar omdat er slechts twaalf clandestien verkregen ortolanen waren bemachtigd, kregen slechts tien van de meest intieme vrienden de gelegenheid een ortolaan naar binnen te werken. Toen de president de zijne ophad, besloot hij het laatst overgebleven exemplaar eveneens zelf te nuttigen, waarop hij opnieuw onder zijn servet verdween. Na de tweede ortolaan was de president uitgeput en werd overmand door de pijn in zijn ingewanden en door kanker aangetaste botten. (HP/de TIJD)

TSJERNOMYRDIN

De Russische premier Tsjernomyrdin is in opspraak geraakt omdat hij een berin en haar twee jongen voor de lol heeft doodgeschoten. De berin, in winterslaap, was ontdekt door een jachtopziener. Toen de premier per helicopter arriveerde, waren de jachtopzieners in een nieuw pak gestoken en was door het kreupelhout een keurig pad aangelegd naar het berehol. Het gebied was afgegrensd door de politie en de veiligheidsdienst FSB. Geflankeerd door gouverneur Lisitsin nam Tsjernomyrdin zijn positie in, terwijl anderen de berin wakker maakten. Haar jongen renden daarop naar buiten en waren een gemakkelijke prooi. Tsjernomyrdin verwondde ook de moeder maar het was de gouverneur die haar dodelijk trof. Hierop volgde een picknick, waarbij een van de jongen voor de ogen van de premier werd opengesneden (AD 4 februari 1997).

Ach, Rusland heeft geen Prins Bernhard en Prins Willem Alexander, maar de jacht blijkt er niet veel minder laf dan hier het geval is!

DONATEUR VOOR HET LEVEN

Voor een bedrag van fl. 1.000,- kunt u donateur voor het leven worden van Stichting Kritisch Faunabeheer. Donateurs die ouder zijn dan 65 jaar betalen slechts fl. 500,- voor dit donateurschap voor het leven. Het bedrag is fiscaal aftrekbaar. Zeker in deze kritieke fase van de strijd tegen de plezierjacht is het belangrijk dat zoveel mogelijk donateurs deze stap zetten!

Op de in de tabel genoemde soorten mag gedurende het met een balk aangegeven deel van het jaar gejaagd worden.

De cijfers aan het begin en het eind van de balk zijn respectievelijk de begin- en sluitingsdatum van de jacht op de betreffende soort.

Categorie en soort

	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	mrt.	april
A Grofwild												
Edelhert 1)											15	
Ree manlijk 1)				15								
Ree vrouwlijk 1)											15	
Wild zwijn 1)												
Voor de jacht op moeflon en damhert worden incidenteel afschotvergunningen afgegeven.												
B Klein wild												
Fazant haan						15						
Fazant hen						15						
Patrijs												
Haas						15						
De jacht op korhoen en houtsnip is het gehele jaar gesloten.												
C Waterwild												
Grauwe gans 2)												
Kolgans 2)												
Gewone rietgans 2)												
Wilde eend 3) 4) 5)				15							13	
Smient 3) 6)												
Meerkoet 3)				18								
De jacht op kleine rietgans, Canadese gans, brandgans, rotgans, pijlstaart, kraakeend, slobende, wintertaling, toppereend, kuifeend, tafeleend, goudplevier, watersnip, poelsnip en bokje is het gehele jaar gesloten.												
D Wild in Jachtwet art. 8, lid 1												
Houtduif												
Zwarte kraai												
Kauw												
Ekster												
Vlaamse gaai				15								
Konijn												
Vos												
Verwilderde kat												
E Wild op grond van Jachtwet art. 54 ('exoten')												
Verwilderde nerts												
Wasbeer												
Beverrat												
Marterhond												
Muskusrat												
Nijlgans												
Rosse stekelstaart												
Siberische grondeekhoorn												
F Overig wild												
Bunzing, hermelijn en wezel												
alleen op eigen erf												
De jacht op bonte kraai, roek, bunzing, hermelijn, wezel, boommarter en steenmarter is het hele jaar gesloten.												
G Vogels uit de Vogelwet 1936 ('onbeschermde vogels')												
Huismus				15		15						
Spreuw												
Kokmeeuw					15							15
Zilvermeeuw					15							15
De jacht op alle door de Vogelwet 1936 beschermde soorten is het hele jaar verboden.												
H Onbeschermde dieren die het hele jaar mogen worden gedood												
Bruine rat, woelrat en mol												
	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	mrt.	april

1) Jacht uitsluitend toegestaan met afschotvergunning.

2) Jacht alleen toegelaten van een half uur voor zonsopgang tot 10 uur 's ochtends.

3) Van de opening van de jacht tot 1 september: van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang en van 1 september tot de sluiting van de jacht: van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang.

4) 1 juli t/m 15 augustus op plaatsen met feitelijke schade, mits vergunning.

5) Ook jacht door middel van eendenkooi van 15 augustus t/m 13 februari.

6) Ook jacht door middel van eendenkooi.

Let op: Door vergunningen en ontheffingen bij aanneming van de Flora- en faunawet kunnen wijzigingen optreden.

ARGUS IS EEN KWARTAALTIJDSCHRIFT VAN DE STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER